

СОЦИО-ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ОПШТИНЕ ТОПОЛА

Март 2009. године

САДРЖАЈ

ОСНОВНИ ГЕОГРАФСКИ И ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ	5
ГЕОГРАФИЈА И ТОПОГРАФИЈА	5
РЕЉЕФ	5
ПЛАНИНЕ	6
ВОДЕ	6
КЛИМА	7
ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ	7
ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ	7
ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	8
ЗЕМЉИШТЕ	8
ШУМЕ	9
РУДЕ	10
ЖИВОТНА СРЕДИНА	10
СТАЊЕ ВАЗДУХА	10
СТАЊЕ ВОДЕ	11
СТАЊЕ ЗЕМЉИШТА	11
СТАНОВНИШТВО	12
СТРУКТУРА СТАНОВНИКА	12
ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	16
ЉУДСКИ РЕСУРСИ	18
ЗАПОСЛЕНОСТ	18
НЕЗАПОСЛЕНОСТ	20
ЕКОНОМИЈА	23
НАРОДНИ ДОХОДАК И ДРУШТВЕНИ ПРОИЗВОД	23
ЕКОНОМСКА РАЗМЕНА СА ИНОСТРАНСТВОМ	27
ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТИ	29
ПРЕДУЗЕЋА	29
РАДЊЕ	30
СЕКТОР МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА	30
УДРУЖИВАЊЕ	33
ПОЉОПРИВРЕДА	33
РЕСУРСИ	33
ПОЉОПРИВРЕДНА ПОВРШИНА	33
ПОЉОПРИВРЕДНА ГАЗДИНСТВА	33
ПОЉОПРИВРЕДНО СТАНОВНИШТВО	34
ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА	34
ПОВРТАРСТВО – ПРОИЗВОДЊА ПОВРТНОГ БИЉА	36
ВОЋАРСТВО – ПРОИЗВОДЊА ЈАБУКА И ШЉИВА	36
СТОЧАРСТВО	38
ПРЕРАЂИВАЧКИ КАПАЦИТЕТИ	40
УСЛУГЕ ЗА ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ	41
ИНФРАСТРУКТУРА	42

ПУТНА МРЕЖА	42
ВОДОСНАБДЕВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	42
ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА, ГАСИФИКАЦИЈА И ГРЕЈАЊЕ	43
ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	44
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ	44
ТУРИЗАМ	45
ТУРИСТИЧКЕ ЛОКАЦИЈЕ	45
ЗАСТАУПЉЕНИ ВИДОВИ ТУРИЗМА	49
ТУРИСТИЧКЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ	50
СМЕШТАЈНИ КАПАЦИТЕТИ	50
КУЛТУРА	53
СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ	54
КУЛТУРНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ	55
СПОРТ	56
СПОРТСКИ КЛУБОВИ И САВЕЗИ	56
СПОРТКИ И РЕКРЕАТИВНИ ОБЈЕКТИ	57
ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАНА ЗАШТИТА	58
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	58
СОЦИЈАНА ЗАШТИТА	59
ОБРАЗОВАЊЕ	
ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ	61
ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	62
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	63
ИНФОРМИСАЊЕ	64

УВОД

Процес стратешког планирања има доминантну улогу у почетној фази локалног економског развоја, чији је циљ побољшање друштвено-економске ситуације једне заједнице заједничким напорима свих њених заинтересованих страна. У том смислу, социо-економска анализа има веома важну улогу и представља аналитичку основу за започињање стратешки оријентисаног процеса друштвено-економског развоја. Анализа омогућава увид у постојеће стање, идентификовање проблема и ограничења за развој, да би се касније предложиле конкретне мере за њихово превазилажење.

Методологија израде социо-економске анализе је подразумевала пре свега формирање локалних радних група (по циљним општинама), изградњу њихових капацитета (представљање основа ЛЕР-а и социо-економске анализе), као и активности координације рада ових група.

У циљу израде социо-економске анализе, примењивана су подједнако истраживања квантитативног и квалитативног типа, „деск“ и „фиелд ворк“ истраживања. Истраживања су се реализовала кроз тесну сарадњу РЕДАСП са локалним радним групама, локалном самоуправом и институцијама.

Радна група за израду социо-економске анализе је била састављена од представника општинске управе, јавних предузећа и других релевантних институција.

Као извори података, за израду социо-економске анализе, коришћени су статистички подаци Републичког завода за статистику, Народне банке Србије, Републичке агенције за приватизацију, архивска документација и интернет презентације привредних субјеката, локалних самоуправа и других релевантних институција. Веома важан извор информација представљају и две анкете које обухватају област локалне инфраструктуре и најзначајније привредне субјекте. Акценат је стављен на актуелне податке (из 2007. или 2008. године) који су се поредили са подацима из претходних периода како би се добиле линије тренда одређених показатеља и параметара.

Током израде анализе, наилазило се и на одређене проблеме и препреке, који су у већој или мањој мери савладани. Неконзистентност података који потичу из различитих извора представљао је посебан проблем у одабиру релевантних извора података.

Социо-економска анализа је одраз прикупљених података о друштвено-економској ситуацији, дат кроз лично сагледавање и закључке самих аутора. Резултати анализе нису коначни, па се очекује њихово проширивање и обнављање кроз анализу нових и ажурираних података.

Аутор

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља – Крагујевац
Канцеларија за локални економски развој – Топола

Основни географски и историјски подаци

Географија и топографија

Територија општине Топола налази се у централном делу Шумадије и захвата сливно подручје средњег тока реке Јасенице и Кубршнице, њене највеће притоке. Западни и југозападни део чине планина Рудник и Венчац, тј. део високе Шумадије. Положај тополске општине одређен је следећим координатама 44° 08' северне географске средине, што је најјужнија тачка на тремеђи горњомилановачке, крагујевачке и тополске општине и 44° 21' северне географске средине, што је најсевернија тачка општине.

Површина општине Топола износи 356,4 км² што представља 14,9% укупне површине Шумадијског округа. Тополска општина има неправилан и издужен облик. Пружа се у правцу дуж осе од југозапада ка североистоку ваздушним растојањем око 31,5 км, а крајом осом северо-запад, југо-исток у дужини од око 5 км. На њеној територији поред градског насеља налази се још 30 сеоских насеља.

Популација општине Топола је последњем званичном попису, спроведеном 2002. године, бројала 25.292 становника што је, после града Крагујевца и општине Аранђеловац, највише у Шумадијском округу. По истом попису општина је имала 7.609 домаћинстава, а просеча густина насељености је била 71 ст/км².

Рељеф

На територији општине Топола доминира радијално раседна тектоника. За њену морфоструктуру од значаја су раседи кубршничко-рајковачке, јасеничотрнавске и липовачко-бањске разломне зоне.

Кубршничко-рајковачка разломна зона формирана је у седиментима сармата и одражава правац тока Кубршнице где је маскиран квартаром. Он се пружа према североистоку десном обалом Кубршнице кроз село Загорицу и Рајковац одакле је означена као кубршнички расед. Бројни раседи на релативно малом простору битно су утицали на морфоструктуру рељефа општине Топола. У основи рељеф ове општине је тектонски, али дејством спољних сила у каснијем периоду је измењен стварањем млађих облика рељефа. У погледу рељефа подручје општине Топола је благо заталасана површина.

Просечна надморска висина је око 350 м. Тополско брдо Оленац (345 мнм) чини ону тачку у простору од које почиње прелаз из ниске у високу Шумадију, све до највишег Шумадијског врха Цвијићев врх (1.132 мнм) на планини Рудник. На планинским падинама развила се густа мрежа са сталним токовима који су дубоко урезали своја корита стварајући долине чије су стране већих падова од генералних планинских нагиба. Долинска дна су најчешће веома уска и најчешће су знатно мањих падова од основних планинских нагиба. У њима се најчешће зачињу уске алувијалне равни као делови рељефа најнижих падина мофролошке целине. Између токова се спуштају дугачке косе и повијаци. Овакав рељеф је карактеристичан за целу високу Шумадију.

Најкарактеристичнији облик рељефа је долина Јасенице и њених притока. Територији тополске општине припада горњи и средњи део долине реке Јасеница који се састоји из више сужења и проширења, па због тога она има композитно обележје. Северни део ове општине чини долина Кубршнице, леве притоке Јасенице, која је претежно плитка и широка. Рељеф крајњег југозападног појаса чини горњи део речне долине Кечера и то њена десна страна изнад које се уздиже Јасен (699 м) који представља развође према сливу Јасенице.

Крашки облици рељефа су на територији ове општине распрострањени на релативно малим кречњачким површинама мезозојске старости у околини Тополе, на Венчацу и Руднику. Површински крашки облици рељефа јављају се на Остењаку и на потезу Торови. Подземни крашки облици рељефа, представљени пећинама, развијени су на територији општине у старим палеозојским и мезозојским кречњачким стенама и јарменовачкој крашкој оази. Дугачка печина је настала на десној долинској страни Јарменовачке реке, 4,5 км од варошице Јарменовци. Она је правилног олучастог облика ширине 1,6 км, а висине 1,65 м. Изграђена је ерозивним и корозивним радом подземног водотока који је некада протицао кроз њу. Печина са ођжаком је у непосредној близини Дугачке пећине идући ка југоистоку. Њен постанак је искључиво везан за корозију воде прокапнице. Слепачка пећина I и II налази се на Печинској коси на десној старани Јарменовачке реке.

Планине

У југозападном делу територије општине Топола налази се планина Рудник са Цвијићевим врхом 1.132 мнв, највиша и највећа од шумадијских иначе ниских планина. Ниске планине Шумадије Рудник и Венчац (658 м) имају највећи топографски нагиб, па су ерозивно-денудациони процеси на њима најизраженији. Највиша тачка на територији општине налази се на Руднику, на извору Скакавац и Добре воде на апсолутној надморској висини 1.080 м. Нешто нижи врхови на падинама Рудника су: Марјановац (1.028 м), Бјелице (1.008 м), Јавор (980 м), Курјак (867 м), Звезда (818 м), Збеговише (745 м), Јасик (699 м), Дрењак (663 м) и др. Ниже врхове имају планине Венчац у селу Липовцу (455 м), Караула (378 м) и Главица (316 м). Најнижа тачка налази се у североисточном делу општине у алувијалној равни Кубршнице на апсолутној висини од 128 м у атару села Рајковац и Масакра.

Воде

Општину Топола, због различитог утицаја геолошког састава, рељефа, климе, вегетације и деловања људи, карактеришу различите хидролошке одлике. Заступљене су површинске и подземне воде. Јасеница је најдужа и највећа река у Шумадији, тече са североисточне падине планине Рудник испод Цвијићевог врха од главог извора Теферича (800 м) до ушћа у Велику Мораву код Орашја, дужином тока од 79 км, са површином слива 1.345 км² и просечним протицајем од 7,7 м³/сек. Укупна дужина тока Јасенице кроз територију општине

Топола је око 45 км. Њене десне притоке су Јарменовачка река (око 6,5 км у селу Јарменовци), Ракићевица (око 6,5 км у селу Божурњи), и Трнава дужине око 10 км која протиче кроз Трnavу и Павловац и улива се у јужно од варошице Наталинци. Са леве стране у Јасеницу се уливају Поточајец (око 2,5 км у селу Гуришевац), Војковача река (око 4,5 км у Војковцима), поток Вучак (око 2,5 км у Манојловцима), Расељевица (око 9 км Г.Д. Шаторња), Црешњански поток (око 9 км) и Клока (око 14,5 км). Скоро све притоке имају малу количину воде и пресушују током лета. Број левих притока је вечи од броја десних, па тако река Јасеница има асиметричан слив. На територији ове општине она прима три десне и шест левих значајних притока.

Кубршница је највећа и најзначајнија притока Јасенице. Протиче кроз северни део територије тополске општине, при чему су јој извориште и ушће на територији ове општине. Дужина њеног тока је 47 км са веома неуравнотеженим водостајем. Она има карактер праве равничарске реке и на дужини од око 15 км тока кроз територију тополске општине савлађује висинску разлику од око 32 км. Има две десне и две леве притоке. Десне притоке су речица Каменица дуга око 17 км и поток Врањевац, а леве притоке су Вићија и Суморина. И поред тога се догађало да током појединих година, нарочито у августу, пресуши.

Клима

Средња месечна температура ваздуха је најмања у јануару (-0.7°C) а највиша у јулу (25°C). У веома дугом периоду од маја до новембра средња дневна температура износи преко 5°C . Та температура изузетно погодује културама које се гаје на територији општине. Развоју тих пољопривредних култура погодују падавине чија је средња вредност 721,3 мм. У овом пределу који има јасне разлике између четири годишња доба нарочито се истиче јесен када предели добијају прегршт боја које овај крај чине најлепшим. Већи део тополског климата одликује се релативно хладнијим зимама, топлијим јесенима од пролећа и умерено топлим летима. Средња годишња вредност релативне влажности ваздуха 72%. У летњим месецима ваздух је веома сув, што није повољно за биљни и животињски свет. Средња годишња облачност у Тополи је 5,2 десетина. Осунчавање је неједнако за поједина места, јер зависи од угла под којим падају сунчеви зраци, од рељефа, дужине дана и облачности са којом је у обрнутом смеру.

Геостратешки положај

Тополска општина се граничи са севера младеновачком, североистока смедеревопаланачком, истока рачанском, југа крагујевачком, југозапада горњомилановачком и запада аранђе-ловачком општином. Укупна дужина тополске границе је око 108 км, а најкраћа је северна према општини Младеновац, која је дуга око 7,5 км, док је најдужа према граду Крагујевцу, око 38 км. Преко територије тополске општине води уздужни савремени асфалтни магистрални пут Београд – Младеновац – Топола – Крагујевац – Краљево.

Општина Топола је од града Београда удаљена 80 км, Крагујевца 42 км и Краљева 90 км. Друмске саобраћајнице које пролазе средином општине Топола имају транзитни значај.

Историјски подаци

Повољни природни услови учинили су да је у овом пределу људско присуство забележено још у најранијим временима. На 12 км од Тополе ка западу, на брду Рисовача налази се истоимена пећина, станиште палеолитског човека. Уз реку Кубршницу, у селу Бања, на 5 км од Тополе налази се људско станиште које припада неолиту.

Налазишта у овом крају потврђују да су у античко доба овде обитавали ратоборни Келти, затим Римљани, Грци и до доласка Словена романизована племена и етничке групе. Након косовског боја, када почиње померање српског народа на север, Шумадија добија на значају, у њу се слива српско становништво са свих страна и она постаје пренасељена. Стари назив Тополе био је Каменица, по речици која кроз њу протиче. Као и називи осталих места широм Шумадије, и Топола је добила име по уобичајеном растињу у њеној околини. Наравно, реч је о дрвету тополи којег је било у изобиљу. Сличан је случај и са називом брда на чијим обронцима сама Топола лежи. Назив Опленец долази од „оплена“, делова стабала који су служили сељацима да праве точкове на сеоским колима.

Топола је у историју ушла са српском револуцијом 1804 године. Њен вођ Карађорђе Петровић, рођен у оближњем селу Вишевцу, у засеоку Крћевац крај Тополе имао је кућу и имање где су га затекли дани првог српског устанка. Поставши вожд, Карађорђе је од Тополе начинио своје седиште, тиме и политичко-административни центар ослобођеног дела Србије. Између 1811. и 1813. године саградио је утврђен град са троспратним кулама, у њему два конака – за своју породицу и госте – и цркву која је осим иконостаса добила и зидно сликарство. Повратак Турака је означио рушење и паљење Тополе, тополског града и цркве. После другог устанка, Карађорђевог

убиства и битке за државност кнеза Милоша Обреновића, разумљиво је што се није обраћала пажња на Тополу. Тек после 1843 године, када је српски кнез постао Карађорђевић син Александар, тополски град је обновљен са посебном пажњом.

Међутим, нова династичка смена 1858 године, повратак кнеза Милоша, са њим и Обреновића који ће са круном Србије бити све до 1903 године, учинили су да се Карађорђевићев град запусти. Године 1868 био је чак државна својина на јавној лицитацији, а после антиобреновићевске тополске буне, 1877 године сављен је са земљом као упориште побуњеника.

Када на власт долази Карађорђевићев унук, Петар Карађорђевић, Топола поново добија на значају и почиње њен убрзани развој те се образује задужбинско имање на Опленцу на којем се подиже храм са резиденцијалним и пратећим објектима различите намене. Почетком 20. века Топола добија урбано језгро које је сачувано и данас. Осим поште, Топола добија и први хотел, а затим и болницу.

Хотел на Опленцу

Зграда прве болнице

Долазак на престо краља Петра I значио је поновно везивање Карађорђа за Тополу. Краљ Петар I се у потпуности посветио испуњењу жеље својих родитеља да се у Тополи изгради велики храм у коме би се сахрањивали сви Карађорђевићи. Исте јесени, одмах по повратку у Србију, наредио је да се распише конкурс за изградњу цркве-маузолеја на Опленцу.

Црква на Опленцу посвећена је Светом Ђорђу. Она представља симбол једног града, односно једне династије.

Након свргавања Карађорђевића са власти 1945 године, процес развоја општине Топола је значајно стагнирао, односно није настављен у оној мери као између два светска рата. Данас општина Топола броји нешто више од 25.000 становника на коју су значајно утицали друштвени процеси који су се дешавали крајем 20. и почетком 21. века. Општина Топола је остала општина у којој се приградска становништво углавном бави виноградарством, повртарством и сточарством, док је онај градски део становништва запослен у неколико мањих фирми. Топола би могла да се сврста у веома добру туристичку дестинацију. Туристички потенцијал Тополе је велики, али се не користи у довољној мери. Може се рећи да је општина еколошки погодно место за туризам који има веома добру путну инфраструктуру.

Природне карактеристике

Земљиште

Педолошки састав земљишта је један од веома значајних услова за гајење разних пољопривредних култура као и за травну и шумску вегетацију. Од типа земљишта зависи и степен ерозије тла, појава урвина, упијање и испаравање влаге. Дејством разних фактора створени су разноврсни типови и подтипови тла на релативно малом простору територије тополске општине. Највеће простраство ове општине заузима смоница која је распрострањена изнад алувијане равни на заравнима и благим косама и нижем побрђу. Њена основна карактеристика је да деловањем природних фактора постепено губи првобитне особине и због тога је обухваћена разним процесима деградације. Деградација овог земљишта почиње испирањем креча, па се она јавља у нијансама мрко-црне и сиво-смеђе боје. Она је тешка за обраду, пре свега зато што за време сушних периода очврсне и испуца, а када је влажно она је лепљива. Смоница огајњачена је настала од смонице под утицајем рељефа, падавина и променабиљног покривача.

Гајњача представља врсту земљишта која настаје када смоница изгуби знатан део својих морфолошких, а још више својих физичко-хемијских особина. Она је секундарни тип земљишта у овом подручју. Погодна је за ратарску производњу, вочарство и виноградарство што није карактеристично за друге типове земљишта. Уз примену агротехничких мера може дати знато више приноса од досадашњих. Постоје више типова гајњача и то: права гајњача, гајњача у лесивирању и гајњача лесивирана. Од степена влажности, положаја и нагиба зависи који ће од ова три облика преовлађивати.

Кисела смеђа земљишта сродна су гајњачи, али имају мањи степен засићености базама, до 20 -25%. То су најчешће кисела и јако кисела земљишта. Од укупног обрадивог земљишта тополске општине (око 27.000 ха), око 2.340 ха су јако кисела и око 5.180 ха средње кисела земљишта. Кисела земљишта различитог стадија развоја заступљена су на северним падинама Рудника, у атару села Блазнава и Доња Шатрња, јужног дела од реке Јасенице, затим Манојловца, Јарменоваца, Војковаца и Гуришеваца.

Црвеница је тип земљишта који је заступљен на најмањем пространству општине Топола. Јавља се само на Опленцу и на источној страни Венчаца у Липовцу. То је плитко земљиште са малом садржином хумусних материја.

Праподзол настаје на затрављеним теренима где је глиновити варијетети киселих смеђих земљишта прелази лако у псеудоглејна (параподзоласта) земљишта. Ова земљишта се одликују већом киселошћу, скелетна су, па се боље дренирају и нису превлажена. Распрострањена су у планинском подручју у зони киселих земљишта, у Војковцима и Доњој Трешњевици.

Алувијална земљишта су распрострањена на долињским равнима река Јасенице и Кубршнице и њихових притока, а настала су таложењем речног материјала ових река. Састављена су од речног наноса у коме преовлађују честице песка и глине. Углавном су

плодна због ниског садржаја хранљивих материја. Алувијум је дубоко растеристо земљиште добре пропусне моћи. Погодно је за разноврсну ратарску производњу. Овај тип земљишта у општини Топола заступљен је поред реке Јасенице, у атарима села Блазнава, Божурње, као и на деловима поред реке Ракичевике до Жабара.

Алувијана смоница је релативно младо земљиште које спада у средње дубоко земљиште. Потпуно је некарбонатно у свим активним хоризонтима. Овај тип земљишта има високу пољопривредну вредност и на њој се могу гајити разноврсне културе. Знатне површине земљишта општине Топола су озбиљно захваћене процесима деградације и дехуманизације, па је због тога данас знатно смањна њихова производна моћ.

Шуме

Шумске површине захватају око 5.200 ха или 14,6% укупне површине општине Топола. Највеће пространство заузимају букове шуме. Оне су доста чисте, проходне и сеновите. Зоне букове шуме заузимају више положаје, све до највиших планинских врхова. Највредније шуме букве налазе се на планини Рудник, а поједина стабла достижу и до 1 м у пречнику и 25 м висине. Оне су углавном брзо размжавају и потискују друге врсте.

На нижим теренима заступљене су мешовите шуме са великим бројем врста. Од дрвенастих врста најзасупљеније су храст, граб, јасен, јавор, липа, брест, бреза, топола. Од шумских култура лишћари су најзасупљенији багреном и канадском тополом, а четинари најчешће црним и белим бором, смрчом, јелом, аришом и дуглазијом.

Прве шумске културе пошумљавањем постигнуте су 1866. године на планини Рудник. То су била прва пошумљавања у Србији. Између два светска рата пошумљавање се интензивирало углавном багреном и у мањој мери четинарима.

Преглед шумског земљишта

	Свега	Шуме и шумско земљиште				Остало земљиште			
		Свега	Шуме	Шум. Култура	Шумско зем.	Свега	Неплодно	За ост. Сврхе	Заузећа
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
Државно	1718,41	1673,1	1548,01	116,32	8,77	45,31	28,54	16,77	0
Приватно	3528	3528	3528	0	0	0	0	0	0
Укупно	5246,41	5201,1	5076,01	116,32	8,77	45,31	28,54	16,77	0

Извор: Србијашуме

Руде

Метали се јављају у неколико типова минерализације, а најзначајнији су магматски седименти (гвожђе). Налазишта гвожђа магматског типа лежишта налазе се између Липовца и Венчаца. Руда је формирана у серпетинској маси правца пружања север – југ и тектонски је укљештена између крединих шкриљаца и седимената. Рудна тела имају облик издужених сочива до око 40 мм. На територији општине издвојен је тип гвожђевити пешчари у подручју Опленца.

Неметалничних сировина има у неогеним творевинама серпентиниту и то туфити и кварцни песак. Најзначанија лежишта туфита налазе се у потоку Камењар, северно од Винче, Жабару и потоку Ракићевца у Божурњи. Велика појава кварцног песка откривена је на брду Црнцица у североисточном делу атара села Рајковац. То су слабовезани пешчари у којима је стратификација слабо изражена, а њихова боја је од светло сиве до светло жуте. Каустобиолити су откривени и у тортонским и сарматским седиментима. Налазе се на подручју села Пласковац, југоисточно од Винче.

У економске сврхе на подручју општине Топола експлоатише се грађевински материјал. Испод Опленца отворен је мајдан кречњака који се најчешће употребљава у нискоградњи. Поред ових кречњака експлоатишу се и срматски кречњаци у Горовичком гробљу и они су погодни за обаду, а употребљавају се за фасадне елементе у грађевинарству.

Минерали, минералне и геотермалне воде

Од минералних налазишта на територији Општине Топола, регистровано је једино налазиште калцијум карбоната у селу Липовац. Као резултат тога, на територији општине Топола постоје неколико предузећа, која се баве прерадом овог минерала.

Када је реч о налазиштима минералних и геотермалних вода, евидентирано је извориште термалних вода, пронађено у селу Крћевац. Новопронађена бушотина се налази у фази испитивања.

Изворишта вода богатих минералима не постоје, на територији општине.

Животна средина

Стање ваздуха

У општини Топола, током 2007. и 2008. године нису вршена мерења загађености ваздуха. Али ако посматрамо сам географски положај, као и потенцијалне загађиваче, општина Топола има квалитетнији ваздух од градова у окружењу. Наиме, потенцијалне загађиваче представљају издувни гасови возила и грејање у зимским месецима, што је мање – више ситуација и са местима из окружења. Међутим, општина Топола има повољније природне услове јер је смештена на падинама Опленца, а ружа ветрова има такве карактеристике, које указују на изражено струјање ваздуха низ реку Јасеницу.

Стање воде

Завод за заштиту здравља из Крагујевца, током 2008. године, извршио је 261 контролу јавног водовода. Приликом сваке контроле утврђена је бактериолошка исправност воде за пиће.

Са друге стране, водоводни системи у местима Шаторња и Јарменовци, се повремено контролишу, док се редовна дезинфекција не спроводи. Дезинфекција воде се редовно спроводи у свим школским установама и њиховим објектима. Подаци говоре да је, само у 2008. години, извршено, чак 26 дезинфекција воде у школским установама.

“Флтер поља”, фабрика за прераду воде, лоцирана у Јарменовцима, пошто је успешно санирана, након хаварије једног филтер поља, функционише на адекватан начин, тако да, константно спроводи дистрибуцију исправне воде за пиће, у водоводну мрежу.

Постројење за пречишћавање отпадних вода је у функцији и редовно спроводи анализе отпадних вода, које указују на задовољавајуће ситуацију на том пољу.

Стање земљишта

Земљиште на територији Општине Топола, се налази у добром стању. Таквим врстама анализа И контрола, на територији општине, бави се Педолошка лабораторија, стационирана у просторијама пољопривредне школе. Као потенцијални загађивачи земљишта јављају се пољопривредници, из разлога неадекватне употребе пестицида и хербицида у пољопривредној производњи. Такође, пољопривредни произвођачи, отпадни материјал, који се јавља као нус производ примене хербицида и пестицида, одлажу на

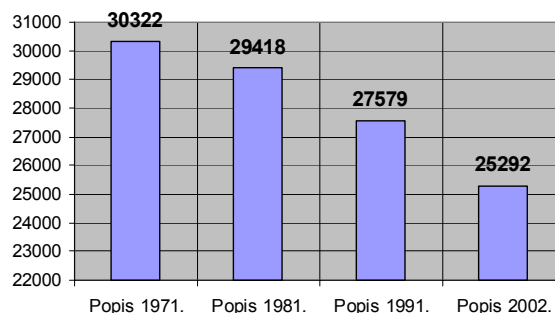
неприхватљив и погрешан начин, штетан по квалитет и загађеност земљишта, као и по животну средину уопште.

Као последица оваквог начина третитарња земљишта, земљишта у сеоском подручју, где се спроводи интензивна пољопривредна производња, су најугроженијима. Над њима се обавља константна И најригорознија контрола, па не постоји претња од значајнијих загађења земљишта.

Становништво

Преглед броја становника

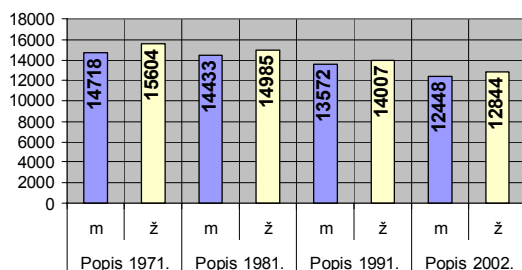
Број становника општине Топола се за последњих 30 година значајно смањио. Године 1971. Топола је имала 30.322 становника, док је број становника на последњем попису 2002. године износио 25.292 становника или за 16,6 % мање. У односу на попис спроведен 1991. године број становника ове општине је мањи за 8,3%. С обзиром да је Топола „мања“ општина, смањење броја становника за преко 5.000 представља значајан пад. Разлоге томе треба тражити пре свега у миграцији становништва, нарочито млађе популације, у развијеније и привредно и културно активније центре у Србији (пре свих Београд и Крагујевац).

Извор: Републички завод за статистику

Структура становника

Преглед становништва према полу

На основу последња четири званична пописа становника уочава се да је број женске популације у свим пописним годинама већи него број мушке популације. Однос полова у структури становништва према последњем попису износи 50,8:49,2 % у корист жена.

Извор: Републички завод за статистику

Старосна структура становништва

Старосна структура становништва општине Топола, током последња четири званична пописа, указује да се групације најбројнијег становништва померају од омладине ка групацијама становништва „средњих“ година. По попису становништва, спроведеном 2002. године, најзаступљенија групација становништва је била старости између 45 и 49 година – 8,4%, док је по попису спроведеном 1971. године најзаступљенија групација била старости између 15 и 19 година. Узимајући у обзир ове податке, као и

Попис	1971	1981	1991	2002
0 - 4	1678	1721	1453	1089
5 - 9	1704	1698	1620	1288
10 - 14	2137	1699	1711	1356
15 - 19	2923	1705	1582	1545
20 - 24	2156	2046	1609	1551
25 - 29	1371	2410	1573	1493
30 - 34	1852	1959	1954	1496
35 - 39	2439	1374	2232	1403
40 - 44	2650	1794	1866	1758
45 - 49	2304	2354	1260	2115
50 - 54	1267	2555	1736	1818
55 - 59	1485	2249	2194	1175
60 - 64	1940	1196	2302	1519
65 - 69	1800	1292	1852	1775
70 - 74	1325	1441	904	1752
75 и више	1255	1875	1624	1840
непознато	36	50	107	319

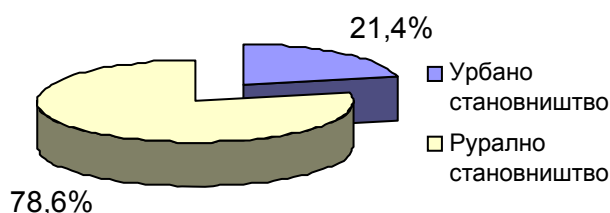
негативну стопу природног прираштаја (2006. године -7,7‰) јасно је да општина Топола, као у осталом и цела Србија има проблем „старења“.

Извор: Републички завод за статистику

Укупно				
	30322	29418	27579	25292

Однос урбаног и руралног становништва

Од укупног броја становника општине Топола, по последњем званичном попису спроведеном у 2002. години, њих 5.422 чини урбано становништво односно 21,4% укупне популације.

Извор: Републички завод за статистику

Становништво по насељима

Ред. бр.	Назив насеља	Број становника
1	Белосавци	1182
2	Блазнава	591
3	Божурња	672
4	Винча	1176
5	Војковци	278
6	Горња Трнава	1736
7	Горња Шаторња	558
8	Горович	319
9	Гуришевци	153
10	Доња Трешњевица	304
11	Доња Трнава	921
12	Доња Шаторња	800
13	Жабаре	1016
14	Загорица	765
15	Јарменовци	563

Ред. бр.	Назив насеља	Број становника
16	Јеленац	375
17	Јунковац	945
18	Клока	1146
19	Крћевац	775
20	Липовац	558
21	Манојловац	144
22	Маскар	236
23	Наталинци	834
24	Овсиште	630
25	Павловац	70
26	Пласковац	559
27	Рајковац	189
28	Светлић	417
29	Топола Варош	5422
30	Топола Село	1363
31	Шуме	595

Извор: Локална самоуправа - први резултати пописа 2002 године (пописна комисија)

Општина Топола је територијално подељена на 31 насељено место од којих 14 имају преко 1000 становника, а њих 10 до 500 становника. Највећи број становника је у насељеном месту Варош Топола (5.422) које је и административни центар општине. Густина насељености општине износи 71ст/км².

Основни контингенти становништва

Број стан.	Испод 7 год.	7 - 14	15-27	60 и више	Радно способно			Женско (15-49)	Радно способно (%)
					свега	мушко (15-64)	женско (15-59)		
1991.	2087	2697	4097	6682	16154	8797	7357	5890	58,6
2002.	1584	2149	4002	6886	15075	7999	7076	5559	59,6

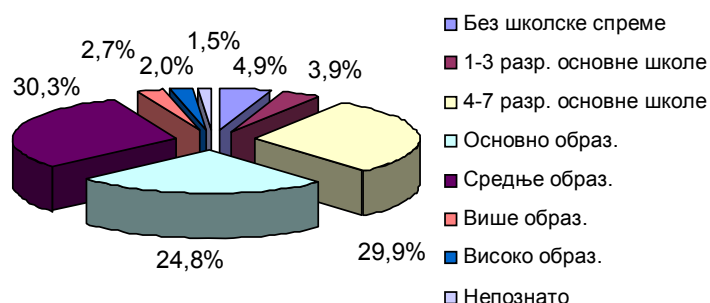
Извор: Републички завод за статистику

Статистички подаци указују да млађе групације становништва показују тенденцију опадања бројности. Ово се посебно односи на малолетно становништво узраста до 15 година чија је бројност, у последњем пописном интервалу, умањена за 22%. Интересантно је да се учешће радно способног становништва (мушкарци 15-64 година и жене 15-59 година) укупном контингенту становништва општине увећава, иако је његова апсолутна вредност умањена у односу на претходни попис.

Становништво старије 15 и више година према полу и школској спреми, по попису 2002.

	Укупно	Без школске спреме	1-3 разр. основне школе	4-7 разр. основне школе	Основно образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непозн.
Укупно	21559	1059	839	6436	5351	6537	585	436	316
Мушко	10493	210	239	3183	2680	3482	303	233	163
Женско	11066	849	600	3253	2671	3055	282	203	153

Извор: Републички завод за статистику

Образовна структура становништва које је старије од 15 година показује да је највећи број посматране популације са основним образовањем – 30,3%. Само основно образовање има 24,8%, док је без основног образовања 38,7% популације старије од 15 година. Доминантна је женска популација у групацији становништва без школске спреме. Посебно треба напоменути доминантност женске популације у ниже образовним структурама – 76,3% у групацији до 3 разреда основне школе.

Становништво према активности, по попису 2002.

Активно становништво		Лица са личним приходом	Издравано становништво	На раду-боравку у иност. до 1 год.
укупно	обавља заним.			
11754	9686	4740	8757	41

Извор: Републички завод за статистику

Према последњем званичном попису активно становништво општине Топола је бројало 11.754 лица, што чини 46,5% популације општине. При томе од укупног активног

становништва 82,4 % обавља неко занимање, док остатак представљају незапослена лица која траже посао или лица која су привремено прекинула своја занимања. Издржавано становништво чини 34,6 % од укупне популације општине Топола.

Домаћинства према броју чланова

Домаћинства			Станови		
Укупно	просечан бр. чл.	2002/1991	Укупно	Површина м ²	2002/1991
7636	3,31	101,9	9256	623720	103,3

Извор: Републички завод за статистику

По последњем званичном попису општина Топола је имала 7.636 домаћинстава са просечно 3,31 члан. У односу на предходни попис број домачинстава је већи за 1,9%.

Витални догађаји

Год.	Живорођени		Умрли		Природни		Бракови	
	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	закључени	разведени
2000.	230	8,6	485	18,2	-255	-9,6	89	20
2001.	217	8,3	395	15	-178	-6,7	108	22
2002.	239	9,5	466	18,5	-227	-9,0	122	23
2003.	234	9,3	400	16	-166	-6,7	112	27
2004.	227	9,2	387	15,6	-160	-6,5	134	28
2005.	186	7,6	458	18,7	-272	-11,1	105	21
2006.	190	7,9	377	15,6	-187	-7,7	108	34

Извор: Републички завод за статистику

Према подацима тзв виталне статистике природни прираштај општине Топола је током читавог посматраног периода био са негативним предзнаком. Према последњим подацима био је нивоа -7,7‰, а најнеповољнија вредност је забележена 2005. године: -11,1‰. У истом периоду стога стопа новорођених је осцилирала у интервалу од -7,6‰ до 9,5‰, док је стопа смртности у свим пописним интервалима имала вредност већу од 15‰.

Етничка припадност становништва

Националност	Срби	Црногорци	Македонци	Муслимани	Роми	Хрвати	Неопредељени	Непознато	Остали
Број	24689	79	14	5	53	22	68	271	4

Извор: Републички завод за статистику

У етничкој структури општини Топола доминантну групацију чине Срби као већински народ (97,6 %). Осталих групација има знатно мање, а међу њима су најбројнији Црногорци (0,3%) и Роми (0,2%).

Религија

Религија	Ислам	Католици	Православци	Протестанти	Проторјентална култура	атеисти	Неодлучни	Непознато	Остало
Број	3	37	24515	6	1	11	154	397	168

Извор: Републички завод за статистику

Сходно етничкој структури најзаступљенија религија на територији општине јесте православно хришћанство – 96,9%.

Локална самоуправа

Организација локалне самоуправе општине Топола успостављена је у складу са Законом о локалној самоуправи, Статутом општине Топола и другим законским актима и одлукама Скупштине општине Топола.

У складу са Законом, органи локалне самоуправе општине Топола су Скупштина општине, Председник општине и Општинско веће.

За непосредно спровођење и извршавање закона, општинских и других прописа, као и омогућавање остваривања права грађана образује се Општинска управа као јединствена служба.

Скупштина општине је представнички орган којег чине одборници. Њих бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом и статутом општине Топола. Скупштина општине на својим седницама, у складу са законом, доноси правне акте и одлуке који су неопходни за функционисање локалне самоуправе. Између осталих, најважнији послови који спадају у домен скупштине општине везани су за доношење статута општине, управљање буџетом, оснивање и надзор комуналних и других јавних предузећа, као и постављање руководећих кадрова у општинским службама.

Председник општине има извршну функцију у општини. У оквиру своје функције и надлежности које су дефинисане законом, статутом и другим актима општине, председник општине обавља низ послова од којих треба споменути најважније: представљање и заступање општине, организовање и усклађивање рада општинских управа као и председавање седницама општинског већа.

Општинско веће у оквиру својих надлежности између осталих функција, има за циљ да усклади рад председника општине и Скупштине општине, изврши контролно-надзорну функцију над радом општинске управе, као и да утврди законитост донесених аката општинске управе.

Општинска управа као орган локалне самоуправе има обавезу да припрема нацрте прописа и других аката, извршава одлуке Скупштине општине и председника општине, врши надзор над извршавањем прописа и других општих аката Скупштине општине, да обавља стручне и друге послове које утврди скупштина општине и председник општине.

Општинска управа је дужна и да сарађује са грађанима, омогући им несметано остваривање њихових права и обавеза, даје потребне податке и обавештења и пружи одговарајућу правну помоћ.

Општинска управа општине Топола је организована као јединствен орган са 6 организационих јединица и то:

- Одељење за општу управу
- Одељење за комуналне делатности, грађевинско-урбанистичке и имовинско-правне послове
- Одељење за привреду, буџет, трезор и друштвене делатности
- Одељење за инспекцијске послове
- Служба за скупштинске, заједничке послове и информисање
- Одељење за локални економски развој

Одељење за општу управу послове бави се пословима који се односе на Скупштину општине, председника општине и Општинско веће. Ово одељење обавља следеће активности: послови писарнице, општи послови, послови личних стања грађана, кадровски послови за запослене у Општинској управи, матични послови и послови везани за бирачке спискове. У надлежности овог одељења је и вођење архиве, затима одбрана и заштита од елементарних непогода, вођење месних канцеларија, месних заједница и др.

Одељење за комуналне делатности, грађевинско-урбанистичке и имовинско-правне послове има широк домен деловања. У надлежности су јој урбанистички оперативни послови, урбанистички програми и планови, просторно планирање, статистика грађевинарства, одобрења за истицање фирми и светлећих реклама, заузимање јавних површина, одобрења за градњу и употребу објеката, комуналне делатности, одржавање стамбених зграда, бесправно усељење, самовласно заузеће земљишта у државној/друштвеној својини, имовинско-правни послови, помоћ у раду комисије за повраћај земљишта, арондација и размена земљишта између грађана и Општине, стручни послови у области заштите животне средине и др.

Одељење за привреду, буџет, трезор и друштвене делатности организовано је кроз службе које се баве следећим активностима: финансијски послови, приватно предузетништво, послови из области друштвених делатности, друштвена брига о деци, борачко инвалидска заштита, пољопривреда и водопривреда. Детаљније активности, у овире поменутих, подразумевају: израду и праћење реализације буџета, трезор, финансијско рачуноводствене послове, локалну пореску администрацију, припрему програма развоја, друштвене делатности, пољопривреду, туризам, угоститељство, занатство, малу привреду, откуп станова у власништву општине, робне резерве општине, трговину и снабдевање тржишта, контролу буџетских корисника, социјалну заштиту, друштвену бригу о деци, борачко инвалидску заштиту, контролу пореских обвезника и др.

Одељење за инспекцијске послове за своје надлежности има: инспекцијски надзор у области грађевинарства, друмског саобраћаја, комуналних делатности, заштите животне средине, просвете и противпожарне заштите.

Служба за скупштинске, заједничке послове и информисање финкционише путем служби задужних, такође за послове Скупштине општине, Председника општине, Општинског већа, као и Одељење за општу управу, али у домену својих радних тела, протокола, послова избора, праћења представки и предлога грађана, послова обезбеђења и одржавања зграде, послова информисања, електронских комуникација, израде и одржавања веб сајта и др.

Општина Топола нема установљену функцију општинског менаџера, као ни главног архитекте.

У општини није основан услужни центар за грађане. Канцеларија за локални економски развој је основана у склопу општине и обавља следеће послове: израда предлога и реализација развојних пројеката везаних за локални економски развој општине, сарадња са државним органима, развојним агенцијама, донаторима, пословним и невладиним сектором, пројектним извештавањем, праћењем конкурса, подношењем предлога пројеката и др..

У самој Општинској управи општине Топола је запослено 85 радника у сталном радном односу. Квалификациона структура запослених у Општинској управи је следећа: НК и КВ – 13, ССС – 43, ВС – 8, ВСС – 21. У погледу рачунарске опремљености Општинске управе општине Топола треба рећи да је она опремљена са 31 рачунаром са АДСЛ приступом Интернету.

Општина има два јавна предузећа:

- Јавно предузеће – Дирекција за изградњу Општине Топола – ЈП Топола
- Јавно комунално-стамбено предузеће

Укупан број радника у наведеним предузећима је 90.

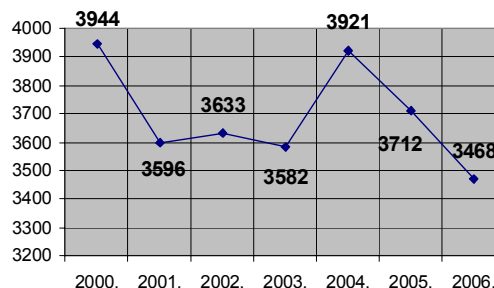
Људски ресурси

Запосленост

Ако се посматрају подаци о броју запослених лица општине Топола за последњих 7 статистички обрађених година могу се констатовати значајне осцилације у његовој номиналној вредности. У периоду након друштвених промена 2000. године општина Топола је забележила значајно умањење укупног броја запослених, тако да је 2003. године регистровано 9,2% мање запослених него 2000. године. Основни узрок овог умањења броја запослених јесте почетак процеса приватизације државних предузећа. У наредном периоду је после значајног увећања броја

запослених 2004. године (9,5% у односу на претходну годину) поново дошло до умањења броја запослених, па је према последњим званичним подацима 2006. године износио 3468, односно 12,1% мање у односу на почетак посматраног периода.

Учешће женске популације у укупном броју запослених лица општине Топола се током посматраног периода умањивало и 2006. године достигло најнижу вредност – 37,7%.

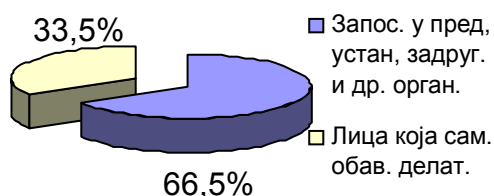
Извор: Републички завод за статистику

Запосленост – Структура

Година	Број запослених				Број запосл. на 1000 стан.		
	Укупно	Жене (%)	Друштвени сектор	Приватни сектор	Укупно	Сви сектори	Индустрија и рударство
2000.	3944	42,4	3027	917	148	113	58

Година	Запослени		Запослени у пред., устан., задругама и др. организац.	Лица која самост. обављају делатност	Бр. запосл. на 1000 стан.	
	Укупно	жене (%)			Укупно	Запослени у пред., устан., задруг. и др. организац.
2001.	3596	45,9	2772	824	137	105
2002.	3633	45,6	2678	955	144	106
2003.	3582	45,3	2609	973	143	104
2004.	3921	44,7	2933	988	158	118
2005.	3712	41,4	2684	1028	152	110
2006.	3468	37,7	2305	1163	143	95

Извор: Републички завод за статистику

Број лица која самостално обављају делатност се непрекидно повећава током читавог посматраног периода. У 2006. години овај број је увећан за 339 у односу на број из 2001. године, или пратећи релативне показатеље, дошло је до повећања од читавих 41,1%. Повећање броја лица која самостално обављају делатност је последица развоја приватног предузетништва.

Запосленост по секторима привредне делатности

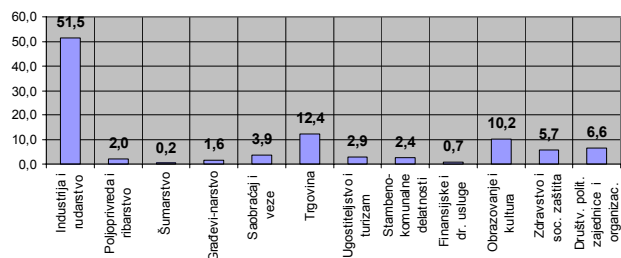
Година	Укупно	Индустрија и рударство	Пољопривреда и рибарство	Шumarство	Водопривреда	Грађевинарство	Саобраћај и везе	Трговина	Угоститељство и туризам	Занатство	Стамбено-комуналне делатности	Финансијске и др. услуге	Образовање и култура	Здравство и социјална заштита	Друштво, полит. заједнице и организације
2000	3027	1558	60	7	-	48	117	376	87	-	72	20	310	172	200

Година	Укупно	Пољопривреда, шумарство и водопривреда	Рибарство	Вађење руде и камена	Обрађивачка индустрија	Производња електричне енергије, гас и водоснабјевање	Грађевинарство	Трговина на велико и мало, оправа	Хотели и ресторани	Саобраћај, складиштење и везе	Финансијско посредовање	Пословисанекретнинама, изнајмљивање	Државна управа и социјално осигурање	Образовање	Здравствени и социјални рад	Друге комуналне, друштвене и личне услуге
2001	2772	54	-	142	1177	122	44	334	86	120	34	-	158	299	166	36
2002	2678	40	-	134	1158	120	50	270	86	112	37	-	164	295	173	40

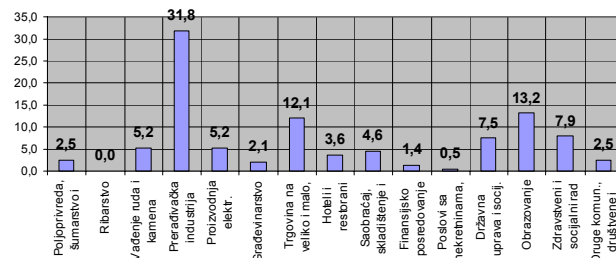
2003	2609	35	-	132	1082	120	46	295	84	108	30	-	158	302	173	45
2004	2933	72	-	137	1129	120	71	408	84	122	42	12	165	327	190	57
2005	2684	70	1	131	984	122	64	332	87	108	39	13	172	315	187	62
2006	2305	57	1	121	732	119	49	279	84	105	32	11	172	305	182	57

Извор: Републички завод за статистику – Општине у Србији

Запосленост по секторима у % - 2000. година

Запосленост по секторима у % - 2006. година

Статистички подаци показују да је највећи број запослених лица општине Топола на почетку посматраног периода био упослен кроз делатности у оквиру сектора индустрије и рударства. Може се рећи да је у контексту броја запослених лица овај сектор био доминантан, јер је упошљавао 51,5% запослених лица. У истом периоду сектор трговине је запошљавао 12,5% радника.

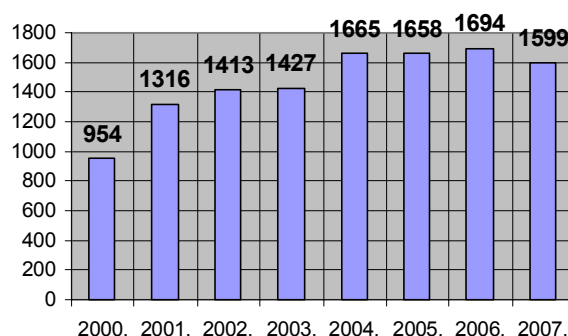
На крају посматраног периода највеће учешће у укупном броју запослених лица општине бележи сектор прерађивачке индустрије – 31,8%. У сектору трговине је у посматраном периоду дошло до умањења броја запослених од 25,8%, али се његово учешће у укупном броју запослених, због умањења целокупног броја запослених лица, није значајно променило и износило је 12,1%.

Незапосленост

Статистички подаци указују да се број незапослених лица општине Топола значајно увећао током посматраног периода, па је на крају 2007. године општина Топола имала 1599 регистрованих незапослених лица или 67,6% више него ли на почетку посматраног периода. Израженије увећање броја незапослених лица у првој половини посматраног периода, пре свега је последица неактивности друштвених система, који су, у фази приватизације или стечаја, смањили број запослених отпуштањем једног дела радне снаге. У каснијим пописним интервалима долази

до блажих промена броја незапослених лица, па и до његовог умањења (2007. године 5,6% мање у односу на претходну годину). Основни разлог ове је институционална подршке државе кроз програме samozapošljavanja. Поред тога и рестриктивна примена Закона о раду додатно је утицала на смањење сиве економије, а тако и на повећан број регистрованих привредних субјеката и броја пријављених радника.

Наведене податке треба узети са резервом, јер одређени број незапослених лица није евидентиран на тржишту рада, док је, са друге стране, одређени број пријављених лица радно активан, али не и евидентиран на НСЗ-у.

Извор: Национална служба за запошљавање

Незапосленост - структура

Година	Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становника	Стопа незапослености
		укупно	%	укупно	%	укупно	%		
2000.	954	632	66,2	293	30,7	574	60,1	36	19,5
2001.	1316	866	65,8	409	31,1	730	55,5	50	26,8
2002.	1413	895	63,3	417	29,5	755	53,4	56	28,0
2003.	1427	854	59,8	394	27,6	764	53,5	57	28,5
2004.	1665	809	48,6	458	27,5	843	50,6	67	29,8
2005.	1658	812	49	504	30,4	928	56	68	30,9
2006.	1694	804	47,5	552	32,6	954	56,3	70	32,8
2007.	1599			552	34,5	919	57,5		

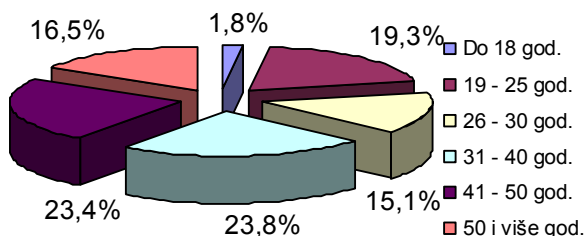
Извор: Републички завод за статистику, НСЗ

Интересантно је нагласити да, иако број жена у популацији незапослених лица општине расте током посматраног периода, само учешће женске популације у укупној популацији незапослених лица је значајно осцилирало тако да је мање у односу на почетак посматраног периода. На крају 2007. године је износило 57,5%.

Стопа незапослености 2006. године у општини Топола је износила 32,8% и одређена је као учешће незапослених у збиру запослених и незапослених лица општине. Поређења ради, стопа незапослености на нивоу Републике Србије је износила 31,1%, док је на нивоу Шумадијског округа била 33,4%.

Старосна структура незапослених, на крају 2007. године

Старост	Укупно	%	Жене	%
До 18 год.	29	1,8	8	27,6
19 - 25 год.	309	19,3	155	50,2
26 - 30 год.	242	15,1	155	64,0
31 - 40 год.	381	23,8	247	64,8
41 - 50 год.	374	23,4	236	63,1
50 и више	264	16,5	118	44,7
Укупно	1599	100,0	919	57,5

Извор: Национална служба за запошљавање

Старосна структура незапослених показује да су најбројније групације незапослених лица старости између 31. и 40. године, односно између 41. и 50. године, чија су учешћа у укупном броју регистрованих незапослених лица општине, редом: 23,8% и 23,4%. Интересантно је да значајно већи део ових групација припада женској популацији, редом: 64% и 64,8%.

Учешће броја незапослених лица преко 50 година старости у укупном броју регистрованих незапослених лица општине износи 16,5%, док се 36,2% односи на лица млађа од 30 година..

Квалификациона структура незапослених, на крају 2007. године

Старост	Укупно	%	Жене	%
И и ИИ	552	34,5	331	60,0
ИИИ и ИВ	962	60,2	539	56,0
В, ВИ-1 и ВИ-2 степен	59	3,7	35	59,3
ВИИ-1 степен	26	1,6	14	53,8

Ако се посматра квалификациона структура регистрованих незапослених лица општине може се уочити доминантност групације неза-посленог становништва са средњом стручном спремом која чини 60,2% свих незапослених лица општине. Високо учешће

ВИИ-2 степен	0	0,0	0	0,0
ВИИИ	0	0,0	0	0,0
Укупно	1599	100,0	919	57,5

Подаци указују на неопходност интензивног спровођења мера формалног и неформалног образовања, као и стратешких мера подршке запошљавању на локалном и националном нивоу.

Такође, одређени подстицаји усмерени ка расту привредне активности и броја запослених огледају се пре свега у два правца:

- подршка међународних донаторских програма који се огледају кроз подстицаје за започињање сопственог посла и подршку постојећим бизнисима
- подршка локалних институција кроз програме Националне службе за запошљавање и Фонда за развој Републике Србије.

Економија

Ако се у обзир узму параметри попут оствареног народног дохотка и броја привредних субјеката може се констатовати да економију општине Топола карактеришу сектори трговине, прерађивачке индустрије (пре свега производња прехранбених производа и пића и производња металних производа) и пољопривреде.

Народни доходак и друштвени производ

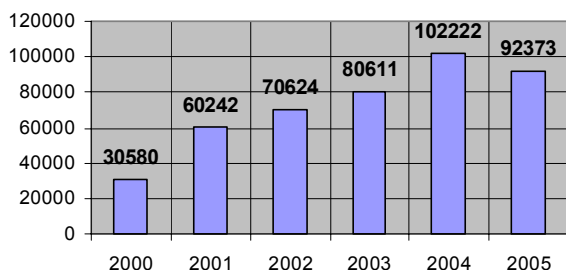
Преглед народног дохотка и друштвеног производа

Година	Народни доходак		Народни доходак по становнику		Друштвени производ	
	у хиљада динара	Индекс (у односу на претходну годину)	у динарима	Ниво (Р Србија = 100)	у хиљада динара	по становнику
2000	810358	221,8	30580	86,2	898092	33890
2001	1584374	195,5	60242	104,5	1812669	68923
2002	1786785	112,8	70624	92,5	2082350	82306
2003	2019941	113	80611	91,3	2342919	93500
2004	2530598	125,3	102222	85,9	2908534	126663
2005	2261847	89,3	92373	74,8	2625612	107229

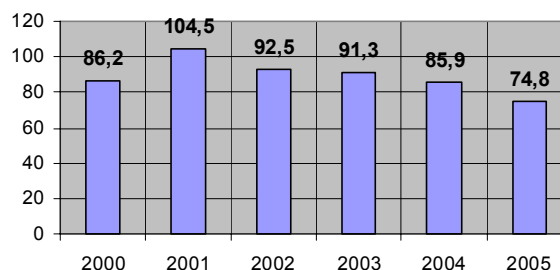
Извор: Републички завод за статистику

Анализирајући податке који се односе на преглед народног дохотка у периоду од 2000. до 2005. године може се констатовати његов значајан годишњи раст на почетку посматраног периода, да би у последње посматраном интервалу забележио умањење од 10,7%. Народни доходак по становнику 2005. године означио је 92373 динара што је представљало само 74,8% републичког просека. Поређења ове вредности у односу на републички ниво показују да је она једино 2001. године, у посматраном нивоу, била изнад републичког просека.

Народни доходак по становнику

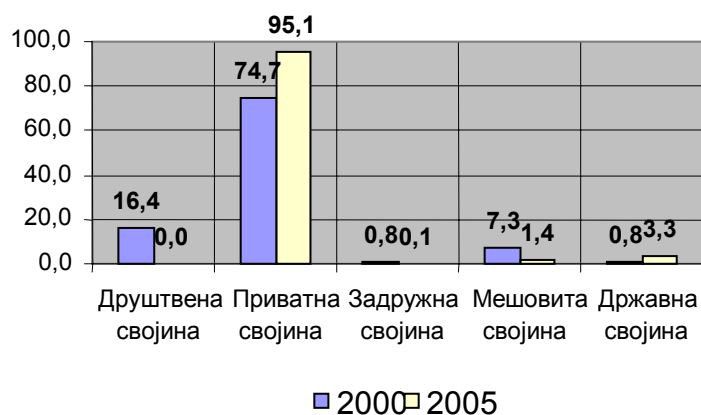
Народни доходак у односу на Републику Србију

Народни доходак по облицима својине (у хуљадама динара)

Год.	Укупно	Друштво на својина	Приватна својина			Задру жна својин	Мешов ита својин	Државна својина
			укупно	предузећа	газдинства и радње			
2000.	810358	132823	605361	63830	541531	6517	58918	6739
2001.	1584374	257568	1244679	109889	1134790	13157	53628	15342
2002.	1786785	120450	1398620	119345	1279275	10597	168091	89027
2003.	2019941	115509	1638794	137927	1500867	11710	168002	85926
2004.	2530598	94934	2067255	271342	1795913	13559	266210	88640
2005.	2261847	436	2151772	551824	1599948	2907	31695	75037

Извор: Републички завод за статистику

У остваривању укупног народног дохотка општине највеће учешће остварује приватна својина. Наиме, према подацима који се односе на 2005. годину учешће приватне својине у оствареном народном доходу општине је 95,7%, што је 20% више у односу на почетак посматраног периода. Са друге стране, друштвена својина, иако 2000. године остварује 16,4% народног дохотка општине, 2005. године оставрује занемарљиво учешће у народном доходу општине Топола.

Наведени подаци су последица започетог процеса транзиције привреде коју је у великој мери карактерисао процес приватизације друштвене својине.

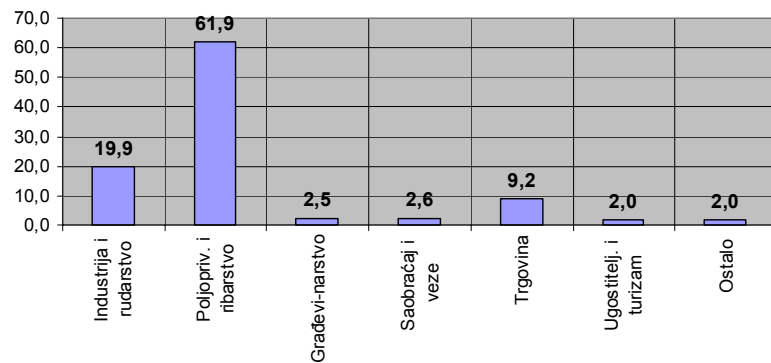
Socio-ekonomska analiza opštine Topola

Народни доходак по секторима привређивања (у хиљадама динара)

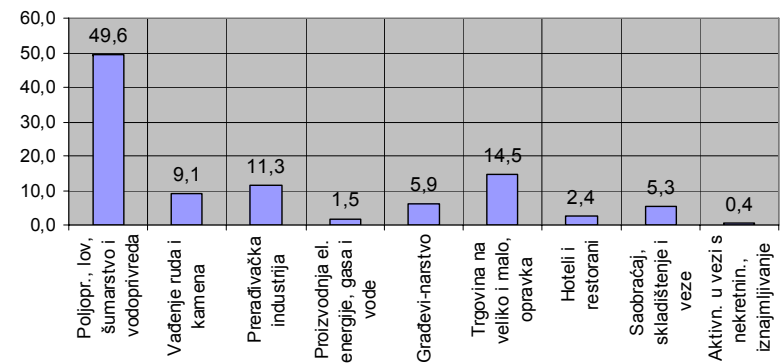
Година	Привред а укупно	Индустрија и рударство	Пољоприв. и рибарство	Шумарство	Водопривр.	Грађевинарство	Саобраћај и везе	Трговина	Угоститељ. и туризам	Занатство	Стамбено- комунал. делатности	Финанс. и др. услуге	Образов. и култура	Здравство и социјална заштита	Друштво, по- лиција и организа- ције	Остало
2000	810358	161458	501362	-	-	20336	20829	74325	15980	-	-	-	-	-	-	16068
2001	1584374	247604	1078498	-	-	35133	43161	115151	31668	-	-	-	-	-	-	33159

Година	Укупно	Пољопр., лов, шумарство и водопривреда	Рибарство	Вађење руда и камена	Прерађивачка индустрија	Производња ел. енергије, гаса и воде	Грађевинарство	Трговина на велико и мало, оправка	Хотел и ресторани	Саобраћај, складиштење и везе	Активн. у вези с некретностима, изнајмљивање	Здравствени и социјални рад	Ост. комун., друштвене и личне услуге
2002	1786785	978192	-	94451	195791	64058	88288	232989	50198	74017	8933	-132	-
2003	2019941	1120699	-	113956	198974	65015	94525	295145	42110	78468	11071	-22	-
2004	2530598	1368361	72	189289	259216	69704	82000	391495	46942	106189	17330	-	-
2005	2261847	1121110	-	205737	255761	34153	133892	328539	54792	118769	9094	-	-

Народни доходак секторима делатности 2000. година

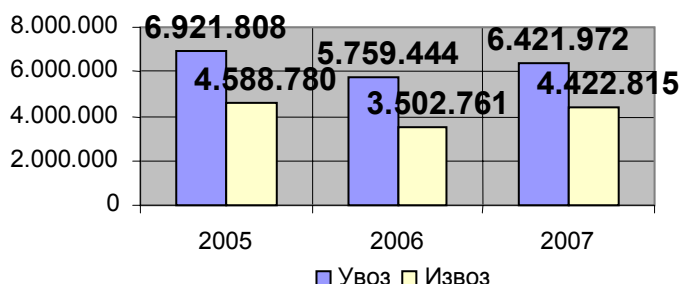
Народни доходак секторима делатности 2005. година

Структура народног дохотка по секторима делатности указује да највеће учешће у народном дохотку остварује сектор пољопривреде – 49,6%, као и то да је ова вредност умањена у односу на почетак посматраног периода када је достигала ниво од 61,9%. Са друге стране, сектор трговине током посматраног периода бележи пораст учешћа у народном дохотку општине: 2000. године – 9,2%, 2005. године – 14,5%. Интересантно је да је заједничко учешће сектора прерађивачке индустрије и вађења руда и камена 2005. године веома блиско учешћу одговарајућег сектора индустрије и рударства 2000. године.

Економска размена са иностранством

Преглед увоза/извоза – у америчким доларима

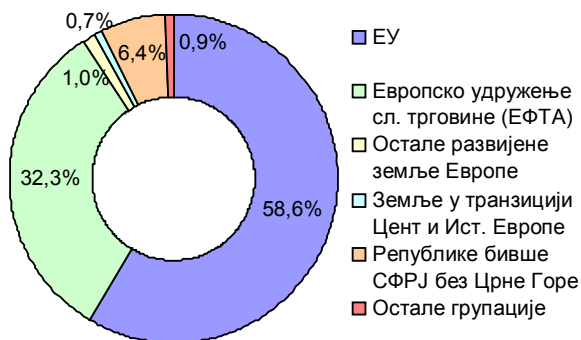

Подаци који се односе на укупну економску размену општине Топола са иностранством показују да се она усталила на вредности изнад 10 милиона америчких долара. Уз извесно смањење 2006. године покривеност увоза извозом је достигла ниво од близу 69%.

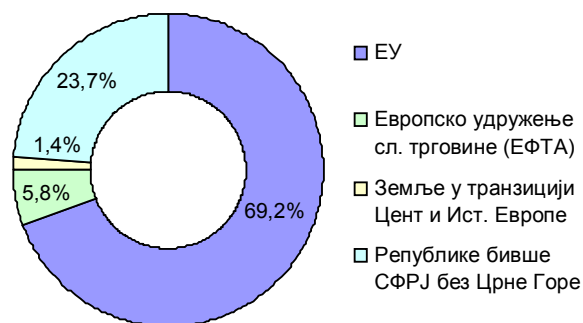
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед економске размене са иностранством према групама земаља

Увоз – 2005. година

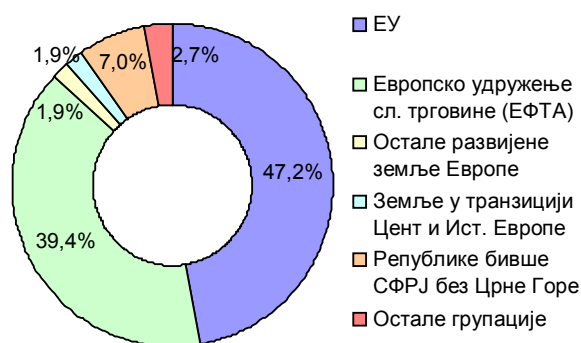

Извоз – 2005. година

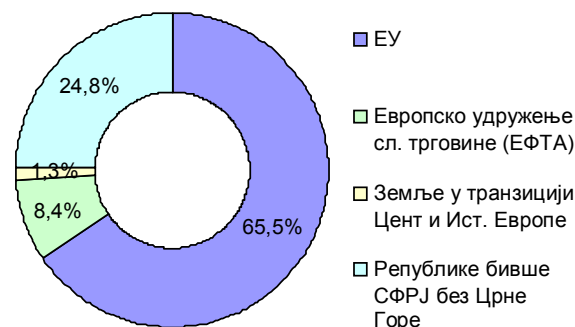

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз – 2006. година

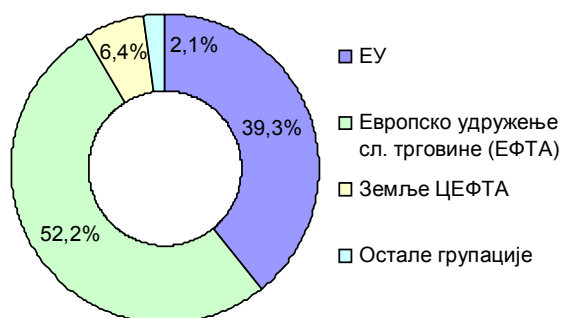

Извоз – 2006. година

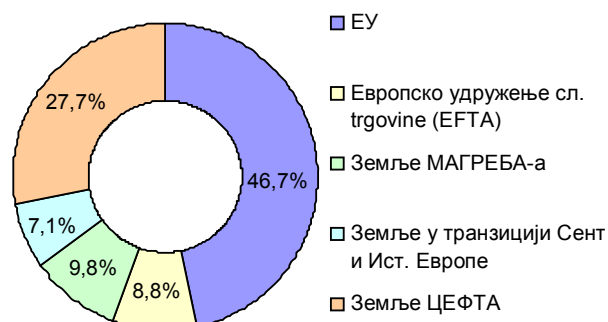

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз – 2007. година

Извоз – 2007. година

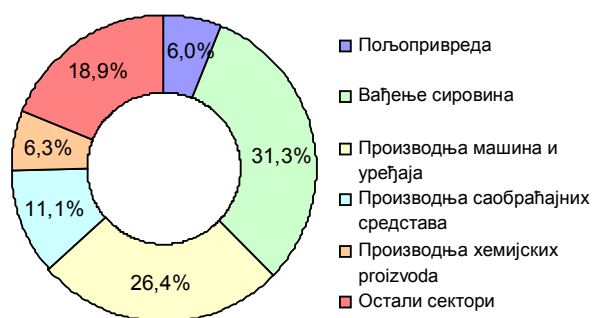

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

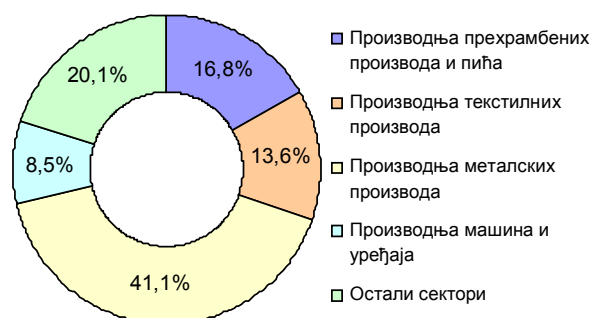
Ако се посматра структура економске размене општине Топола по групама земаља приметна је доминантност земаља Европске Уније, при чему се учешће ових земаља умањује током посматраног периода. Са друге стране, учешће земаља у оквиру групе ЕФТА непрекидно расте и то посебно у структури увоза.

Преглед економске размене са иностранством према секторима делатности

Увоз – 2005. година

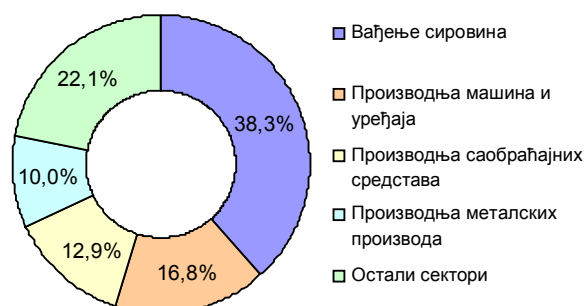

Извоз – 2005. година

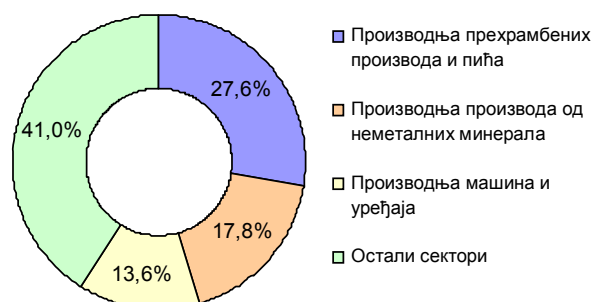

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз – 2006. година

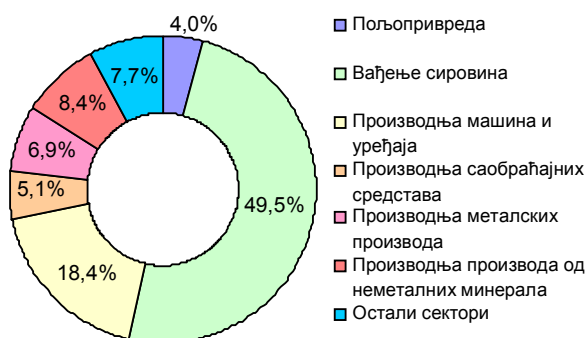

Извоз – 2006. година

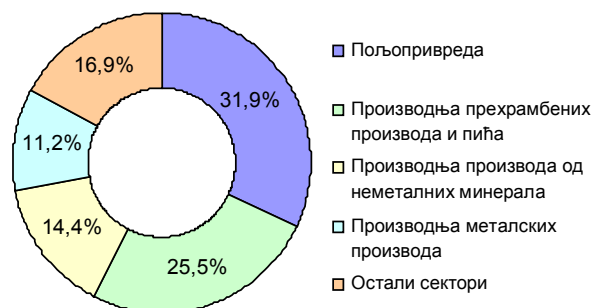

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз – 2007. година

Извоз – 2007. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

У структури увоза општине Топола доминира увоз сировина који непрекидно расте током посматраног периода, тако да је 2007. године чинио половину целокупног увоза општине. Високо учешће остварује и сектор производне машина и уређаја. Са друге стране у структури извоза општине током посматраног периода, високо учешће остварује сектор производње прехранбених производа и пића, док је 2007. године доминира сектор пољопривреде.

Привредни субјекти

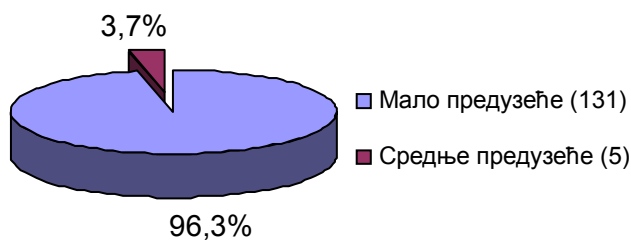
Предузећа

Према подацима Регионалне привредне коморе Крагујевац који се односе на 2008. годину, на територији општине Топола било је активно 136 предузећа.

Преглед броја предузећа по величини

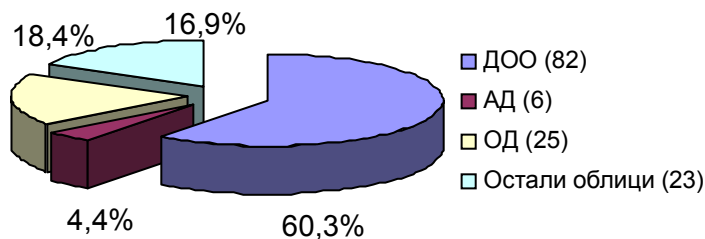
Од укупно наведених 136 предузећа 96,3% припада групацији малих, по величини, предузећа.

Активних великих предузећа по величини на територији општине нема.

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед броја предузећа по облицима организовања

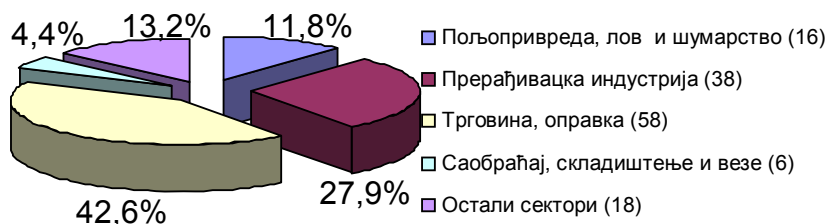

Највећи број предузећа регистрован је као друштво са ограниченом одговорношћу, њих 60,3%. Предузећа регистрованих као ортачко друштво је 18,4%, док је акциона-рских друштава 4,4%.

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед броја предузећа по секторима делатности

Ако се посматра структура пре-дузећа према секторима делатности може се констатовати да је највећи број предузећа општине регистрован у оквиру сектора трговине – 42,6%. На сектор пре-рађивачке индустрије односи се 27,9% свих предузећа општине, међу којима је највише оних који послују у оквиру подсектора производње прехранбених производа и пића, односно подсектора производње металних производа

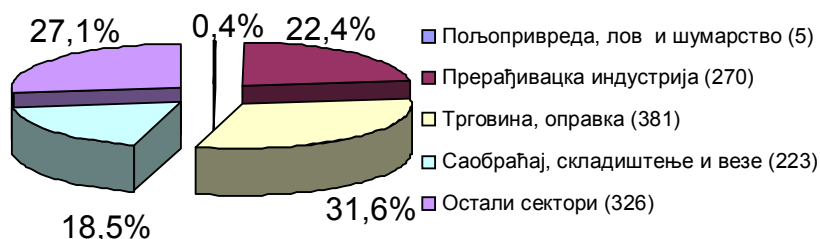
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Радње

Према подацима Регионалне привредне коморе Крагујевац, који се односе на 2008. годину, бројактивних радњи на територији општине Топола је 1205.

Преглед броја радњи по секторима делатности

Слично структури предузећа општи-не и у структури радњи доминантан је сектор трговине у оквиру кога је регистровано 31,6% свих радњи општине. У оквиру неког од подсектора прерађивачке индустрије послује 22,4% радњи, а највише у подсекторима производње прехранбених производа и

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

пића, производње металних производа и производње производа од неметалних минерала.

Сектор малих и средњих предузећа

Из ранијег прегледа предузећа се уочава да мала, по величини, предузећа чине 96,3% свих активних предузећа општине и да сва активна предузећа на територији општине припадају групи малих и средњих предузећа по величини. У наставку следи листа најзначајних, пре свега малих, предузећа, активних на територији општине.

Преглед најзначајнијих малих И средњих предузећа

Назив	Делатност	Број запослених
„Трнава промет“ ДОО – Доња Трнава	Остала специјализована трговина на мало храном, пићима и дуваном	217
„Јарменовци“ АД – Јарменовци	Прерада, конзервирање осталог воћа и поврћа	126
“Подрум Александровић” ДОО – Винча	Гајење грожђа, производња алкохолних пића, трговина на велико алкохолним и другим пићима	15
„Топола ливар мо“ ДОО – Топола	Општи машински радови	36
„Блазнава – траде“ ДОО – Блазнава	Трговина на велико воћем и поврћем	33
Ветеринарска станица Топола	Мешовито фармерство	23
„Стара варош“ – Топола	Остала трговина на велико	30
„Опленац промет“ АД – Топола	Трговина на велико дрветом и грађевинским материјалом	17
АД „Неметали“ – Топола	Вађење камена за грађевинарство	87

Извор: Локална самоуправа

На основу приложених података може се закључити да је међу издвојеним предузећима највише оних који послују у сектору трговине, а да међу њима треба истаћи предузеће „Трнава промет“ ДОО које има ланац својих објеката у региону Шумадије и Поморавља и које запошљава више од 200 радника.

Узевши у обзир чињеницу да сектор малих И средњих предузећа, као што је претходно наглашено, чини главни ослонац привредног развоја општине Топола, тако је неопходно да се исти детаљније анализира. У ту сврху спроведена је анкета на репрезентативном узорку предузећа из овог сектора. Наиме, прослеђени су упитници за МСП, чијом анализом се дошло до постојеће ситуације овог сектора.

Анкетирана су мала И средња предузећа са територије општине Топола која су одабрана по различитим типовима власничке структуре: највише њих се налази у приватном власништву, док је једно у државном власништву И једно акционарско друштво. Правне форме које су обухваћене су, друштво са ограниченом одговорношћу (д.о.о.), јавно предузеће, и акционарско друштво (а.д.).

Преко 85 % испитаних предузећа има своје просторије, које су укњижене. Око 70% предузећа планира да прошири своју делатност.

Анализирајући главне проблеме, са којима се предузећа сусрећу у пословању, у највећој мери се јавља недостатак средстава, а потом, у знатно мањем броју, недостатак квалификоване радне снаге. Углавном, поседују опрему средње застарелости, док 28,6% испитаних предузетника поседује опрему новије генерације.

Проценат искоришћености капацитета је различити и креће се од 30% па и до 90% искоришћености. Велика већина предузећа уводи иновације које се односе на технологију, а две трећине истих представља технологију страног порекла.

Генерално, већина предузећа налази интереса у иновирању своје пословне делатности и то најчешће, поред поменуте области технологије, иновирају и област организације пословања. Нешто ређе иновирају своје производе и услуге. Као узрок слабијег иновирања и, уопште, слабијег продора иновација у њихове фирме, налазе у непостојању стимулативних извора финансирања (70% испитаника). Даља истраживања показују да 42% испитаних поседује сертификате, односно, званично признате лиценце за обављање својих делатности.

Када је реч о тешкоћама при оснивању предузећа, односно, вођења пословања уопште, највеће препреке предузећа, на територији општине Топола, налазе у пореском систему

(високе пореске стопе), у дугом процесу придобијања дозвола за градњу и реновирање и дозвола за рад, и сагласности државних органа. Мање препреке представљају подношење обавезних финансијских и других извештаја/пријава на више места.

Анализирајући изворе финансирања, може се закључити да предузећа, своја обртна средства, претежно финансирају из сопствених извора (око 70% испитаних), док инвестициона средства финансирају већином из спољних извора, од којих најчешће користе кредите домаћих банака (57%), потом кредите државних фондова и институција и на крају лизинг. Највеће проблеме у коришћењу кредитних средстава налазе у високим каматним стопама и високим банкарским трошковима, уопште. Најприхватљивија солуција, у погледу решавања проблема финансирања, предузећа виде у дугорочним кредитним аранжманима са повољним каматним стопама.

Своју набавку, већином, везују за домаће тржиште, док своје производе пласирају у различитим процентима и на домаће и на страно тржиште.

Већина предузећа је извозно оријентисана ка земљама у окружењу и земљама ЕУ. Проширење својих извозних делатности, у будућности, такође виде у спољно – трговинској размени са земљама ЕУ, кроз извоз или, евентуално, заједничка улагања (јоинт – вентурес).

Узрок конкурентности својих производа, предузетници траже, пре свега, у њиховом квалитету. Пласман обављају најчешће путем сопствених канала дистрибуције, а у циљу повећања свог тржишног учешћа, по њиховом мишљењу, морају проширити своје капацитете и повећати конкурентност.

На територији општине Топола, МСП сектор се не може похвалити задовољавајућим степеном удруживања. Наиме, ни једно од испитаних предузећа, није члан ни једног кластера нити једне домаће/међународне трговинске или индустријске асоцијације или удружења.

Од нефинансијских услуга, постоји највећа потреба за пословним повезивањем и маркетиншком подршком за нове производе.

Преглед приватизованих предузећа

Назив	Делатност	Метод
Јасеница - Наталинци	Производња кожне обуће	Аукција
Ветеринарска станица Топола	Ветеринарске активности	Аукција
Гоша – 12. октобар – Топола	Производња шинских возила	Аукција
Застава ливница / Топола ливар груп – Топола	Ливење гвожђа	Аукција
Аутотехна – Топола	Продаја делова, прибора за моторна возила	Аукција
Шумадијапромет – Топола	Продаја делова, прибора за моторна возила	Аукција

Извор: Агенција за приватизацију

Преглед предузећа у процесу ликвидације

Назив	Делатност	Метод
Партизан ТП – Топола	Неспецијализована трговина на мало - храна	Ликвидација
Милан Благојевић – Наталинци	Производња готове хране за животиње	Ликвидација

Извор: Агенција за приватизацију

Процес приватизације предузећа у друштвеном власништву започет је након друштвених промена 2000. године. До сада је на јавним тендерима продато 6 предузећа која су сва продата методом аукције. Највећу цену остварило је предузеће „Застава ливница“, а треба навести и то да је предузеће „Гоша – 12. октобар“ продато по 6 пута већој цени од почетне.

Поред већ продатих предузећа треба навести, према подацима Агенције за приватизацију, два предузећа се налазе у процесу ликвидације: „Партизан ТП“ и „Милан Благојевић“.

Удруживање

На територији општине Топола егзистира једно удружење предузетника које носи назив „Опленац“.

Удружење је основано 1962. године, а свој рад обновило је 2003. године уз помоћ програма „Топола на потезу“ који је спроведен од стране Шведске развојне агенције СИДА.

Услед пропадања локалних друштвених фирми у блиској прошлости, каснијом приватизацијом и отварањем других нових малих и средњих приватних предузећа, расте и број предузетника, власника бизниса на територији општине Топола. Постојећа ситуација узрокује да предузетништво у општини постане доминантан вид делатности.

У циљу остваривања својих заједничких интереса, предузетници са територије општине Топола, се окупљају у удружење „Опленац“. Његове чланове чине сви заинтересовани предузетници са територије општине.

Ради даљег развоја и унапређења својих делатности, а пре свега стварања погодне предузетничке климе и отварања нових радних места, постоје реалне потребе за адекватнијим условима рада. То подразумева, пре свега, квалитетнији пословни простор и замена или сервисирање застареле опреме.

Пољопривреда

Пољопривреда је основна привредна делатност на подручју општине Топола. Према подацима који се односе на 2005. годину на сектор пољопривреде се односило 49,6% укупног народног дохотка општине. Природне предиспозиције и близина београдског тржишта су условили да је велики број пољопривредних делатности развијен. Сточарство и воћарство имају најзначајнију улогу у пољопривредним активностима Тополе. Ораничне површине највећим делом се користе за производњу жита, а потребе за кабастом сточном храном разлог су и повећања површина под крмним биљем. Воћарство и виноградарство су основне производње у великом делу општине (Руднички и Подруднички крај).

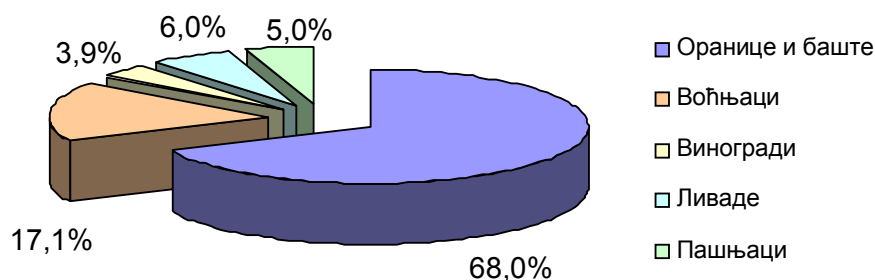
Ресурси

Пољопривредна површина

Преглед пољопривредних површина на територији општине Топола (у ха)

По љоп рив ред на пов рши на	Оранице и баште					Во ћњ ац и	Ви но град и	Ли ва де	Па ш ња ци	Риб њац и трст ици и баре
	укупно	од тога								
		жита	инду стр. биље	поврт но биље	сточн о крмно биље					
27064	18390	10420	263	2027	4815	4623	1056	1626	1363	6

Извор: Републички завод за статистику

Пољопривредна површина – индивидуални произвођачи (ха)

По љоп рив ред на пов рши на	Оранице и баште					Во ћњ ац и	Ви но гр ад и	Ли ва де	Па ш ња ци	Риб њаци , трсти ци и баре
	укупно	од тога								
		жита	инду стр. биље	поврт но биље	сточн о крмно биље					
26989	18351	10406	259	2027	4800	4616	1027	1626	1363	6

Извор: Републички завод за статистику

Највећи део укупне пољопривредне површине општине Топола чине оранице и баште, на које се односи 68%. Воћњаци чине 17,1% укупне пољопривредне површине општине, док виногради, пашњаци и ливаде обухватају знатно мањи проценат у укупној пољопривредној површини општине.

Од укупне пољопривредне површине општине 99,7% је у приватном власништву

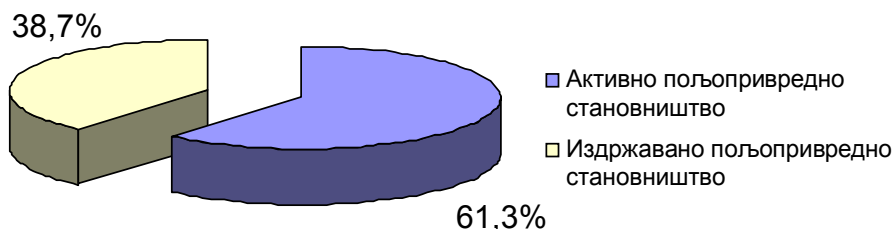
Пољопривредна газдинства

Према подацима Управе за трезор, на територији општине Тополе регистровано је укупно 3.581 пољоприврених газдинстава, од којих је активно 3.323 газдинства. Регистрација пољопривредних газдинстава је значајније изражена почев од 2006. године и јавила се као последица логистичке подршке локалне самоуправе и промовисања предности регистрације. Један од разлога регистрације је и могућност аплицирања за кредитна средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и за остале видове подршке.

Пољопривредно становништво

Пољопривредно становништво		Активно пољопривредно становништво				Издравано пољопр. становништво	
укупно	женско	укупно	женско	Индивидуални		укупно	женско
				укупно	женско		
8307	3908	5095	1974	5033	1951	3212	1934

Извор: Републички завод за статистику

Пољопривредно становништво чини 32,8% целокупног становништва општине, од чега групацији активног пољопривредног становништва припада 38,7%.

Индивидуални пољопривредници у укупном пољопривредном становништву општине учествују са 60,6%.

Пољопривредна производња

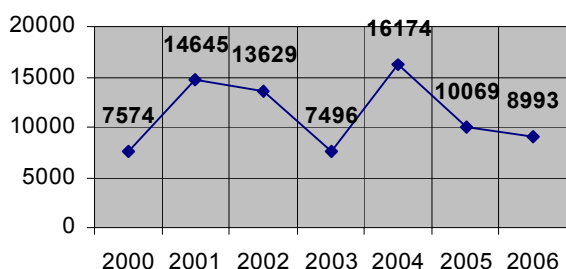
Ратарство – производња пшенице и кукуруза

Година	Пшеница					Кукуруз				
	укупан принос, тона			просечан принос, кг		укупан принос, тона			просечан принос, кг	
	укупно	друштв. својина	приватна својина	друштв. својина	приватна својина	укупно	друштв. својина	приватна својина	друштв. својина	приватна својина
2000.	7574	25	7549	1785	2457	9632	-	9632	-	1547
2001.	14645	36	14609	3600	3923	24209	6	24203	1000	4142

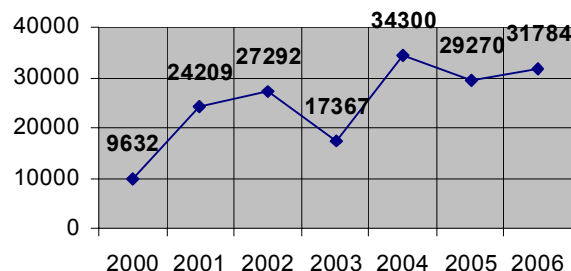
2002.	13629	15	13614	3000	3627	27292	12	27280	3000	4555
2003.	7496	13	7483	2600	2114	17367	12	17355	3000	2835
2004.	16174	24	16150	4000	4341	34300	10	34290	2000	5749
2005.	10069	-	10069	-	2999	29270	6	29264	2000	4925
2006.	8993	14	8979	2000	2887	31784	8	31776	2000	5461

Извор: Републички завод за статистику

принос пшенице (у тонама)

принос кукуруза (у тонама)

Погодни природни услови на територији општине омогућавају гајење разних врста жита. Према количини производње и важности производа за људску и сточну исхрану. Најзначајније културе су: кукуруз, пшеница, јечам и овас.

Производњу ових култура карактерише велико варирање производње нарочито просечног приноса што је последица недовољне и неадекватне примене агро-техничких мера и великог утицаја климатског фактора. Такође и уситњеност поседа, гајење, пре свега за сопствене потребе и застарела механизација утичу како на слабије приносе култура пшенице и кукуруза, тако и на осцилације у укупној производњи ових култура. Ипак, статистички подаци показују и пораст укупне производње културе кукуруза (2006. године 3,3 пута него 2000. године), што је последица и већих потреба у сточарству.

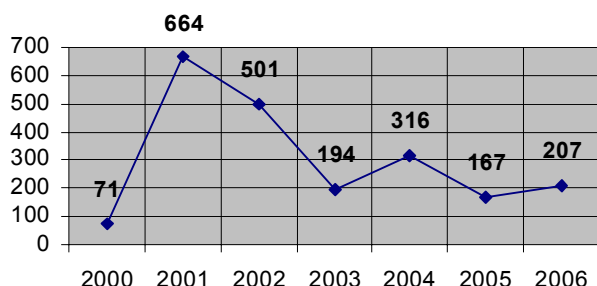
Повртарство – производња повртног биља

Година	Пасуљ ¹⁾		Кромпир ¹⁾	
	принос		принос	
	укупан, у тонама	кг по хектару	укупан, у тонама	кг по хектару
2000.	71	189	3433	4931
2001.	664	1965	5076	7529
2002.	501	1568	5539	8434
2003.	194	685	4314	7319
2004.	316	1317	6303	10588
2005.	167	529	3742	7337
2006.	207	638	4735	8470

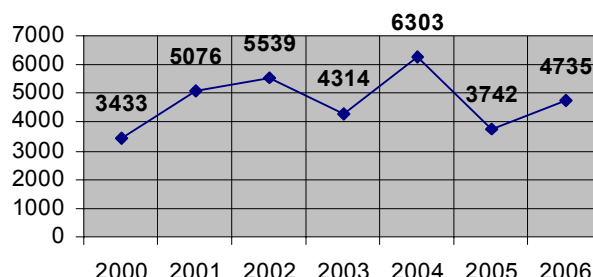
¹⁾ Укључена је производња чистог усева и међуусева, а просечан принос за чист усева

Извор: Републички завод за статистику

принос пасуља (у тонама)

принос кромпира (у тонама)

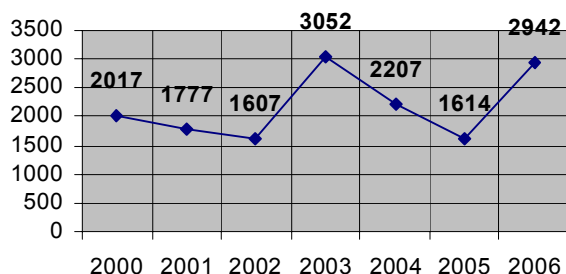
Повртарске културе које су најзаступљеније на територији општине, а чине саставни део основне исхране становништва и тржни вишак, јесу кромпир, пасуљ, купус, лук, парадајз, паприка и грашак. Повртарска производња се углавном обавља на малим парцелама површине 2 до 3 ара које се углавном налазе око кућа. Извесне површине се налазе и поред река Јасенице и Кубршнице и њихових притока, на којима преовлађују купусишта. Због неадекватних примена савремених агро-техничких мера приметне су значајне осцилације у приносима повртарских култура током посматраног периода.

Воћарство – производња јабука и шљива

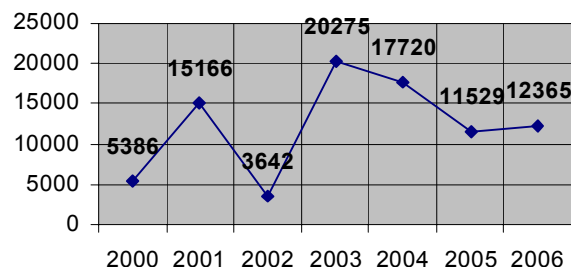
Година	Јабуке			Шљиве		
	број родних стабала	принос		број родних стабала	принос	
		укупан, тона	по једном стаблу, кг		укупан, тона	по једном стаблу, кг
2000.	129136	2017	15,6	801345	5386	6,7
2001.	139027	1777	12,8	898424	15166	16,9
2002.	140589	1607	11,4	841649	3642	4,3
2003.	137929	3052	22,1	835414	20275	24,3
2004.	138792	2207	15,9	851010	17720	20,8
2005.	138636	1614	11,6	848119	11529	13,6
2006.	149385	2942	19,7	856350	12365	14,4

Извор: Републички завод за статистику

принос јабука (у тонама)

принос шљива (у тонама)

Воћарство и виноградарство су основне производње у великом делу општине (Руднички и Подруднички крај). Последњих година уложени су велики напори да се ове производње обнове, а ефекти су већ уочљиви јер нови засади ступају у род.

Ретка су подручја у свету која располажу толико повољним условима за гајење економски значајних врста воћака, као што је подручје општине Топола. Повољна клима, благо

заталасани терени, дуга традиција и висока профитабилност, указују на интензиван развој ове гране пољопривреде. У селима општине Топола гаје се разне врсте воћа, доминантно место припада шљиви, јабуци, вишњи, брескви, крушки, у мањем обиму су заступљене трешња, кајсија, дуња, купина, малина и јагода.

Проблеми са којима се сусрећу произвођачи воћа су: смањено и неорганизовано тржиште, недостатак складишних капацитета, неприлагођеност прерадних капацитета потребама примарних пољопривредних произвођача, уситњеност поседа, недостатак финансијских средстава, неповољни услови кредитирања, немогућност увођења система за наводњавање на већем делу површина (из природних и финансијских разлога), недовољно присуство стручне пољопривредне службе на терену, лош маркетинг.

Виноградарство у Тополи има дугу традицију и свој развој везало је у једном периоду за ПИК „Опленац“. Пропадање друштвеног сектора одразило се и на виноградарску производњу, па је дошло до смањења површина под виноградима.

Код произвођача постоји заинтересованост за обнову постојећих засада и повећање површина под виноградима са новим сортиментом који би омогућио справљање врхунских вина и пласман грожђа стоних сорти које су атрактивније од оних које се већ налазе у њиховим засадама, тако да ће број родних чокота, а са њим и производња имати узлазну линију.

Већина произвођача оријентисана је ка гајењу стоних сорти грожђа. То је разумљиво, јер је у претходном периоду изостао организован откуп винског грожђа, а пласман стоног грожђа био је обезбеђен на пијацама и у трговинама.

На подручју општине Топола постоје изврсни услови за гајење винове лозе, се задњих година приступило планском подизању винограда адекватних површина и сортимента уз примену савремене технологије и технике. То поготову, јер су већ предузете одговарајуће мере у обнови (подизању) винограда у Задужбини краља Петра II Карађорђевић и Винарији „Александровић“ те тај процес већ доприноси повећању интересовања код садашњих и потенцијалних узгајивача винове лозе на овом простору.

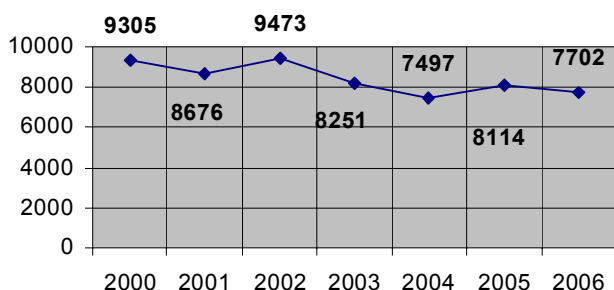
Најповољнији предели за гајење винове лозе, на територији општине, су подгорине Венчаца, Опленца, Бокање, Рудника, Карауле и других мањих узвишења, где земљиште садржи доста креча и других састојака повољних за гајење ове културе. Највећи део производње грожђа се прерађује, пре свега у вино, а потом у ракију и друге врсте алкохолних пића.

Сточарство

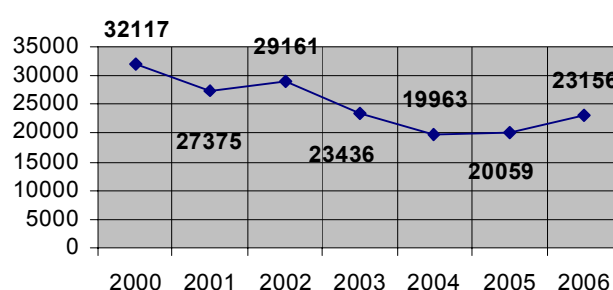
Година	Говеда		Свиње		Овце		Живина, укупно
	укупно	од тога: краве и стеоње јунице	укупно	од тога: крмаче и супрасне назимице	укупно	од тога: овце за приплод	
2000	9305	6219	32117	6769	23640	17822	243192
2001	8676	5942	27375	5908	20021	16261	207661
2002	9473	5754	29161	5888	22180	16195	173604
2003	8251	5884	23436	5064	22368	14390	124733
2004	7497	6018	19963	5091	21079	16035	130834
2005	8114	5995	20059	5056	24048	15945	139585
2006	7702	5271	23156	3892	26846	21200	105178

Извор: Републички завод за статистику

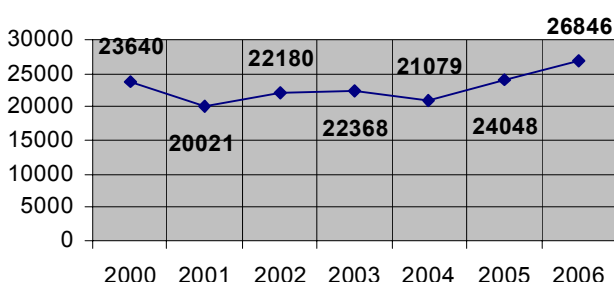
Преглед броја говеда

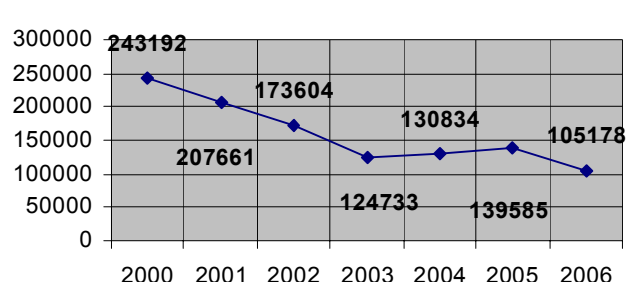
Преглед броја свиња

Преглед броја оваца

Преглед броја живине

Може се рећи да је, попред воћарства и виноградарства, сточарство једна од значајнијих грана производње у пољопривреди општине. Општина поседује повољне услове за развој ове гране пољопривреде. Међутим, могућности нису још увек искоришћене у довољној мери, мада је доста урађено у процесу трансформације од екстензивног на интензиван начин производње. Из тог разлога и статистички подаци указују да једино грана овчарства бележи пораст производње у посматраном периоду.

Основу сточарске производње чине говедарство, живинарство, овчарство и донекле свињарство. Општина Топола је до распада СФРЈ била велико производно подручје са крупним произвођачима товне јунади. У селу Наталинци налази се сточна пијаца која је у то време убрајана у пет највећих сточних пијаца у земљи. Са губитком тржишта сточарство у овом крају је препустило примат другим производњама и велики број објеката за узгој стоке сада је празан. Разлози због којих је дошло до смањења сточарске производње су поред губитка тржишта, пад куповне моћи становништва, скупа сточна храна, повремене забране извоза стоке, меса и месних прерађевина.

У складу са важећим Одлукама општина Топола од 1999. године издваја финансијска средства из општинског самодоприноса која се користе за ревитализацију села.

Средства су коришћена за следеће намене:

- унапређење сточарства путем финансирања набавке квалитетних приплодних јуница, јагњади и назимица из домаће производње и увоза, као и финансирање набавке семена за осемењавање крава
- унапређење воћарства путем финансирања набавке стандардног и сертификованог садног материјала;
- очување и унапређење виноградарства и винарства путем финансирања набавке сертификованог лозног садног материјала, опреме за винарије и др;
- стимулација рада стрелаца противградне заштите;
- финансирање организовања изложби из области пољопривреде;
- финансирање посета сајмова из области пољопривреде и земљи и иностранству за пољопривреднике, професоре и ђаке пољопривредне струке;

- финансирање прогнозно извештајне службе (агрометеоролошке станице);
- финансирање рада педолошке лабораторије, едукације из области пољопривреде и друго.

Преглед регистрованих сточних фарми

Назив	Локација	Врста стоке	Сточни фонд	Власништво
ДОО„Инекс метали“	Топола	Живина	5.500	Приватно
Шаренац Бојан	Топола	Живина	5.500	Приватно
Митић Љубиша	Доња Шаторња	Живина	3.300	Приватно
Петровић Живота	Јарменовци	Живина	3.300	Приватно
Благојевић Мирослав	Крћевац	Живина	4.500	Приватно
Благојевић Мирослав	Крћевац	Карантин за живину	3.500	Приватно
Назив	Локација	Врста стоке	Сточни фонд	Власништво
Ђурђевић Томислав	Пласковац	Живина	5.000	Приватно
Марковић Љубомир	Жабаре	Живина	3.300	Приватно
Ковачевић Божидар	Јунковац	Живина	1.000	Приватно
Матић Радослав	Јунковац	Живина	1.000	Приватно
Бабић Здравко	Клока	Живина	1.500	Приватно
Ђуровац Радослав	Доња Шаторња	Живина	3.000	Приватно
Недељковић Андрија	Пласковац	Ђурке	36.000	Приватно
ДОО„Инекс метали“	Топола	Инкубаторска станица за живину	19.000	Приватно
ДОО„Живинарство“	Крћевац	Инкубаторска станица за живину	19.000	Приватно
Бабић Властимир	Клока	Инкубаторска станица за живину	12.400	Приватно
Недељковић Андрија	Пласковац	Инкубаторска станица за живину	12.400	Приватно
Савић Ђорђе	Доња Трнава	Говеда	20	Приватно
Прокић Марко	Жабаре	Говеда	65	Приватно
Николић Милан	Доња Трешњевица	Говеда	60	Приватно
Пантић Томислав	Горович	Говеда	27	Приватно
Ветеринарска станица „Топола“ АД	Топола Доња Шаторња	Живина	7.000	Приватно
Ветеринарска станица „Топола“ АД	Топола Доња Шаторња	Живина	6.000	Приватно
Ветеринарска станица „Топола“ АД	Топола Доња Трешњевица	Живина	14.500	Приватно

Извор: Локална самоуправа

На територији општине Топола регистроване су двадесетчетири сточне фарме, од којих се већина бави узгојем живине, док преостале као делатност имају узгој говеда. Све регистроване сточне фарме су у приватном власништву. Поред напред наведених сточних фарми, постоји још шест сточних фарми које су регистроване, али нису у функцији. Оне су такође у приватном власништву.

Преглед регистрованих сточних фарми које нису у функцији

Назив	Локација	Врста стоке	Капацитет фарме	Власништво
Ђурић Миливоје	Село Топола	Живина	3.000	Приватно
Зем. задруга „Задругар“	Топола	Овце	200	Задружно
Благојевић Драган	Крћевац	Нојеви	6	Приватно
Миљковић Миодраг	Наталинци	Пужеви	2 ара	Приватно
Антић Јован	Топола	Пужеви	20 ари	Приватно
Ветеринарска станица „Топола“ АД	Топола	Инкубаторска станица за живину	-	Приватно

Извор: Локална самоуправа

Прерађивачки капацитети

Преглед прерађивачких капацитета – правна лица

Назив	Локација	Делатност	Капацитет	Власништво
„Подрум Александровић“ ДОО	Винча	Производња вина из свежег грожђа	300.000 литара	Приватно
ПИК „Опленац“ ад Београд	Топола	Производња грожђа, вина и ракије	80.000 литара	Приватно
„Јарменовци“ АД Фабрика за производњу и прераду воћа и поврћа	Јарменовци	Прерада и конзервисање воћа и поврћа	10.000 тона топле прераде 3.000 тона хладне прераде	Приватно
Д.О.О. „Прогрес промет- хладњача Миленић“	Доња Трнава	Откуп, прерада, замрзавање и извоз воћа и поврћа	1.000 тона	Приватно
„Блазнава Траде“ ДОО	Блазнава	Трговина на велико воћем и поврћем, замрзавање воћа и поврћа	1.000 тона хладњача	Приватно
Хотел „Опленац“ АД РЈ-кланица	Топола	Кланица за папкаре	1 говече 10 свиња дневно	
ДОО „Инекс метали“	Топола	Мешаона сточне хране	5 тона дневно	Приватно

Извор: Локална самоуправа

Прерађивачки капацитети – самосталне занатске радње

Назив	Локација	Делатност	Капацитет	Власништво
ЗМР „Свети Лука“	Топола	Прерада свежег меса у месне прерађевине	500 килограма дневно	Приватно
СПЗР „Агрофоруна“	Јарменовци		50 тона	Приватно

Извор: Локална самоуправа

На територији општине Топола регистровано је девет привредних субјеката који се баве прерадом пољопривредних производа. Сви ови субјекти су у приватном власништву, а највећи број њих се бави прерадом воћа.

Услуге за пољопривреднике

Ветеринарске станице и амбуланте

Назив	Локација	Власништво
Ветеринарска станица „Топола“ АД	Топола	Приватно
Приватна ветеринарска амбуланта „Ђорђевић“	Село Топола	Приватно
„Интер уни вет“ (амбуланта)	Белосавци	Приватно

Извор: Локална самоуправа

На територији општине послује 3 ветеринарске станице и две ветеринарске амбуланте у приватном власништву, што се види из табеле

Преглед осталих организација чија је делатност пољопривреда

Назив	Локација	Делатност
ЗЗ „Агрокооператива Домаћин“	Топола	Производња, откуп и продаја воћа
ЗЗ „Рајко Танасијевић“	Доња Трнава	Производња, откуп и продаја воћа
Удружење виноградара и винара „Опленац“	Топола	Производња и промет вина, обнављање винограда и осавремењавање виноградарства
Удружење органске производње „БИО-ТОП“ Топола	Топола	Производња органских пољопривредних производа
Удружење „Шумадија воће“	Доња Трнава	Производња и продаја воћа
Удружење „Трнава воће“	Горња Трнава	Производња и продаја воћа
Удружење пољопривредника „Воћар“	Горња Трнава	Производња, откуп и продаја воћа
Удружење воћара „Пласковац“	Пласковац	Производња и продаја воћа
Удружење пчелара „Матица“	Топола	Производња и продаја меда
Удружење одгајивача оваца „Опленац- Виртемберг“	Клока	Узгој и продаја оваца расе Виртемберг
Коњички клуб „Липа“	Белосавци	Узгој коња Липицанерске расе, вођење матичне евиденције

Институције које пружају услуге пољопривредницима

Назив	Списак услуга	Правни облик
Агробизнис центар-центар за развој пољопривреде и пласман пољопривредних производа Винча, Топола	Едукација пољопривредног и сеоског становништва, стварање услова за заједнички пласман пољ. производа, оснивање удружења пољопривредника, оснаживање пољопривредних	Удружење грађана

	институција, реализација развојних пројеката	
Удружење сточара општине Топола „Топола“	Спроводи мере селекције у говедарству, овчарству и свињарству Продаја висококвалитетних приплодних грла стоке	Удружење грађана

Код пољопривредних произвођача је изражена висока свест о значају удруживања ради задовољења заједничких потреба и заједничког наступа на тржишту. Велики број пољопривредника, чланова наведених удружења, је приступио увођењу нових технологија у производњу и осавременио своје производне капацитете. Невладине организације АГРОБИЗНИС ЦЕНТАР и УДРУЖЕЊЕ СТОЧАРА пружају светодавне и консултантске услуге за удружене пољопривреднике и спроводе развојне пројекте и пројекте едукације из ове области.

редних производа, оснивање удружења пољопривредника, оснаживање пољопривредних институција и реализација развојних пројеката

Инфраструктура

Путна мрежа

Преглед дужине путева на територији општине Шумадијског и Поморавског округа

Укупно	Савремен и коловоз	Магистрални		Регионални		Локални	
		Свега	Савремен и коловоз	Свега	Савремен и коловоз	Свега	Савремени коловоз
261	213	43	43	48	46	170	124

Извор: Републички завод за статистику

Општина Топола има повољан саобраћајно – географски положај што је допринело развоју друмских саобраћајница на територији општине. Ово је, опет, имало за последицу да општина постане важан саобраћајни центар у коме се укрштају два важна магистрална путна правца: београдско –крагујевачки, правцем север – југ, и шумадијски, правцем исток – запад. Од посебног значаја за саобраћај општине јесте магистрални путни правац М-23 Крагујевац – Топола – Београд који је до изградње аутопута Београд – Ниш био главна веза Крагујевца са Београдом. Поред тога посебну важност имају и регионални путни правци Топола – Јарменовци – Горњи Милановац, Аранђеловац – Шаторња – Страгари и Наталинци – Смедеревска Паланка.

Укупна дужина путне мреже на територији општине Топола износи 261 км, од чега 82% има карактер савременог коловоза. У структури путне мреже највеће учешће узимају локални путеви – 65% од којих је 73% под савременим коловозом.

Водоснабдевање и управљање отпадом

За послове снабдевања домаћинства водом и обављање комуналних делатности на територији општине задужено је ЈКП „Топола“.

У следећој табели представљени су подаци који се односе на водоснабдевање и комуналне делатности на територији општине.

Водовод		Канализација		Количина отпада
покривеност	број прикључака	покривеност	број прикључака	
40%	3500	мање од 10%	1360	2518 т

Извор: Локална самоуправа

Општина Топола је у овој области одредила приоритете који се огледају, пре свега, у решавању питања водоснабдевања и канализације и преради отпадних вода.

Иначе, први водовод у општини пуштен је у рад 1910. године и то на Опленцу. Развојем насеља увећавале су се и потребе за пијаћом водом, тако да је 1928. године извршена рекаптаж извора Врело и Кречана.

Данас су изворишта сирове воде из којих се, поред градског насеља Топола, снабдевају и околна сеоска насеља: Јарменовачка река, Милића Поток и Поточање који се налазе у Јарменовцима, изворишта „Врело“ у градском насељу и „Божурња“ у Божурњи.

Највећа инвестиција у овој области представљала је реконструкција изворишта „Врело“ које након извршених радова обезбеђује 7 л/с пијаће воде.

Укупан број прикључака на водоводну мрежу јесте 3500, а покривеност општине водоводном мрежом је нешто испод 40%. Укупна дужина примарне мреже градског водовода је 20 км.

У сеоским срединама је у великој мери присутно снабдевање домаћинства водом из сопствених бунара каптажа мањих капацитета.

Када је реч о канализацији на територији општине треба рећи да је регистровано 1360 прикључака, а да покривеност канализационом мрежом није задовољавајућа – свега 10%. Укупне дужине примарних мрежа фекалне и кишне канализације износе, у оба случаја, испод 10 км.

Из тог разлога локална самоуправа је 2005. године изградила сабирни колектор фекалне канализације који одводи фекалне отпадне воде са преко 30% територије општине.

Поред тога, исте године завршени су и радови на постројењу за прераду отпадних вода. Са изградњом овог постројења процењује се да је око 80% фекалне канализације урађено у општини у сливу према реци Каменици. Приликом изградње овог постројења изграђена је и савремена лабораторија која ће контролисати параметре прерађених отпадних вода. Сам рад постројења је осмишљен тако да отпадне материје, у процесу обраде, пролазе кроз 8 фаза, тако да овако третиране отпадне материје излазе у реципијент са 95% прераде.

У сеоским срединама углавном се отпадне воде из домаћинстава одводе у септичке јаме, које су импровизоване и доводе до загађења околног терена. У многим случајевима отпадне воде се неконтролисано одводе у околне водотокове и тако директно угрожавају околно становништво, као и биљни и животињски свет.

Када је реч о управљању чврстим отпадом на територији општине треба најпре рећи да је годишња количина отпада нешто изнад 2500 т. У општини Топола прикупљање и одвожење чврстог отпада се врши специјализованим возилима из градских насеља, као и из села Шаторња, Блазнава и Винча.

На триторији општине постоји једна уређена депонија – „Торови“, на којој се дневно доведе нешто испод 7500 кг чврстог отпада. Ова депонија се простире на површини од 4 ха и на њој нису обезбеђене рециклажа и разврставање отпада. Током 2005. године локална самоуправа је спровела пројекат израде техничке документације ремедијације ове депоније. Контролу израђене документације спровело је тадашње Министарство за науку и животну средину које ју је и прихватило.

Поред депоније „Торови“ на теритрији општине постоје и две регистроване дивље депоније и то на простору испод насеља на Камењаку, као и поред тзв. Жабарачког пута.

Електрификација и гасификација

Снабдевање општине електричном енергијом у надлежности је предузећа „Електродистрибуција Топола“ које послује у оквиру предузећа Електродистрибуција д.о.о. регистрованог у општини Краљево.

Покривеност општине електричном енергијом је стопроцентна.

Прва електрична централа, и то са сауг гас мотором, иснталирана је, у тадашњој варошици Топола, 1922. године. Ова централа имала је снагу од 65 КС. У каснијем периоду ова централа је модернизована, а појавило се још неколико централа у околним насељима.

Данас се снабдевање електричном енергијом општине обезбеђује трафостаницама напонског нивоа 100, 35, 10 и 0,4 кВ. Сâмо градско насеље се снабдева електричном енергијом преко трафостаница 100/35/10 кВ укупне инсталационе снаге 51,5 МВА. Поред тога на територији општине су инсталиране и 3 трафостанице од 35/10 кВ, укупне снаге 16 МВА.

Када је реч о гасификацији она није извршена на територији општине Топола

Просторно планирање

Последње усвојени просторни план општине Топола односио се на период после 1988. године и обухватао 324 ха, док је генерални план усвојен 1999. године и односи се површину од 754,2 ха.

Локална самоуправа је одредила 4 локације за немену индустријских и радних зона укупне површине 111,9 ха. Одређене локације су: Црвено брдо (површине 43,9 ха), Ливница (35 ха), Шумадија (30 ха) и Опленац (3 ха) која је једина у власништву локалне самоуправе. Треба још рећи и да су прве три наведене локације делимично попуњене постојећим предузећима/објектима.

Телекомуникације

Број пошта на територији општине Топола је 6, док је број телефонских претплатника, према подацима републичког завода за статистику, на крају 2006. године био 6297.

Општина Топола има једну чворну аутоматску телефонску централу на коју је везано 10 крајњих централа у насељима општине.

Услуге кабловске телевизије (и Интернета) обезбеђује национални дистрибутер КДС Коперникус д.о.о. из Београда. Поред тога приступ Интернету омогућен је и преко АДСЛ и Диал-уп конекција.

Туризам

Општина Топола је увек била позната по својој богатој туристичкој понуди, која се огледа у бројним споменицима културе, значајним историјским локалитетима, манифестацијама, култури и гостољубивости Тополаца, префињеној гастрономији, доброј домаћој капљици, аутентичним сувенирима, музици.

Већ богата туристичка понуда се стално проширује и обогаћује, како се и сама општина развија. За дистрибуирање квалитетне и услужне понуде, коју Топола има, заслужна је и Туристичка организација „Опленац“, као главни носилац свих културних активности општине. Под њене активности потпадају:

- анализа туристичког тржишта,
- припремање плана и програма развоја туризма Тополе,
- припрема и организација промотивних активности Тополе,
- припрема и израда туристичког промотивног материјала,
- координација свих учесника туристичке понуде Тополе,
- организовање једнодневних и викенд програма,
- развој ловног туризма и посредовање у његовој организацији,
- развој приватног смештаја и посредовање у његовој организацији,
- развој и промоција посебних догађаја намењених туристима (Опленачка берба),
- сарадња са националном туристичком организацијом, туристичким организацијама општина и градова и другим асоцијацијама у изради различитих програма развоја туризма,
- усмеравање и координација иницијативе и активности субјеката туристичке индустрије на територији општине Топола у вези пласмана туристичког производа,
- развој различитих маркетинг програма као вида комерцијалног пословања.

Када говоримо о економском просперитету општине Топола, он је несумњиво везан за просперитет задужбинских делатности, а посебно за послове на узгоју квалитетних винограда и производње краљевских вина.

Туристички локалитети

На територији општине се налази више локалитета са туристичким потенцијалом, од којих неки имају и национални значај. У даљем тексту дат је њихов кратак опис

Црква Светог Ђорђа

Црква Светог Ђорђа на Опленцу, грађена као храм и маузолеј породице Карађорђевић, има смелу и необичну архитектуру, српско – византијског стила.

Ово је петокуполна грађевина са великом главном куполом и четири мање и ниже куполе, које се налазе на крајевим равнокраког крста.

Испод главног кубета налази се масивни полијелеј од бронзе пречника 9 метара, тежак 1500 килограма. Наопако постављена круна у полијелеју симболизује тугу српског народа због пропасти српског царства на Косову 1389. године.

У цркви на Опленцу, сабрано су копије из 60 српских манастира. Техником мозаика је урађено 725 композиција (513 у храму и 212 у крипти) на којима се налази 1500 фигура.

Укупна површина мозаика је 3.500 м². Уграђено је око 40 милиона стаклених коцкица, које имају 15 хиљада нијанси боја, а израђене су у Италији и Немачкој.

Крипта садржи 39 гробница са надгробним плочама од дечанског оникса. На Опленцу је сахрањено двадесет два члана династије Карађорђевић. Два саркофага се налазе у горњем делу храма, у северној певници је саркофаг краља Петра I (1844 – 1921.), ктитора цркве, а у јужној, саркофаг Карађорђа Петровића (1762 – 1817.), првог владара обновљене Србије и родоначелника династије Карађорђевић. У крипти је сахрањено 20 чланова династије, међу којима и два владара, кнез Србије Александар Карађорђевић (1806 – 1885.) и краљ Југославије Александар I Карађорђевић (1888 – 1934.).

Црква и крипта су на јединствен начин укомпоновани, тако да чине складну целину. Црква је богата филигрански рађеном орнаментиком, савршено складним мозаиком, са смишљено и плански селектованим мотивима, препознатљиво лепе спољашњости и прецизно одабраног места где ће се зидати. Својом монументалношћу и лепотом, црква је категорисана као бисер архитектуре и декорације тога времена.

Петрова кућа

У време када је започета градња цркве на Опленцу, западно од ње, изграђена је црквена кућа, намењена црквеном пароху.

Првобитна намена јој је била, као привремена зграда са шест просторија, за становање људи који су градили цркву. Постоји подрум за смештај алата и грађевинског материјала, испод саме грађевине. Међутим, први који се уселио у њу, био је краљ Петар, како би могао да надгледа радове на цркви. Отуда и њен назив Петрова кућа. Стари краљ је седео у својој столици испред куће и вредно бележио све шта је рађено.

Данас, краљеве белешке, представљају драгоценост сведочанство о току саме градње, познате цркве, а такође и свакодневном животу у Тополи тог времена.

Краљ Петар је у њој боравио, са краћим прекидима, све до јесени 1915. године, када је са својом војском кренуо у повлачење преко Албаније до Солуна. Регент Александар је, током 1914. и 1915. године долазио у кућу и подносио редовне извештаје и достављао планове војних операција краљу.

Петрова кућа данас је музеј – галерија са тематским поставкама везаним за династију Карађорђевић.

Поред куће краља Петра, у непосредној близини, налазе се Краљева вила и Вила краљице Марије, објекти у којима данас повремено бораве чланови Дома Карађорђевић.

Краљева вила

Вила је изграђена између Малог и Великог Опленца, на месту које је сам краљ Петар, септембра 1914. године, одабрао. Пошто је Србија ушла у рат, радови су прекинути. Радови на градњи, завршени су 1923. године, али их краљ није доживео.

На источној страни виле, је тераса, која је подигнута 1925. године. Вила је складно дизајнирана, са сутереном и мансардом, а служила је као радни и резиденцијални простор. Простор је добро уклопљен са приватним простором који је користила породица.

Ентеријер је био украшен уметничким сликама (по попису из 1930. године, било их је 114), као и са три бисте. Сlike

су биле распоређене у холу, краљевом кабинету, краљичиној соби и на мансарди.

Поред слика, специфичан је био и намештај, а посебно два ормана за књиге у салону, односно резбарени писаћи сто са фиокама са украшеним прибором за писање, стоном лампом, кожном фотељом и две полице за књиге направљене од лимуновог дрвета, у краљевом кабинету.

Принц Томислав Карађорђевић (1928-2000), боравио је у Краљевој вили од повратка у отаџбину, па све до своје смрти. Овај објект је данас под надлежношћу Владе Србије, а у њој повремено одседа и породица Његовог височанства престолонаследника Александра.

Краљичина вила

Краљичина вила, Сеоска кућа или Вила принчева је пространа приземна зграда око које се са три стране налазе тремови који су у равни са кровом, а саграђена је 1926. године. Позната је као Краљичина вила или Вила принчева, јер је у њој најчешће боравила краљица Марија са престолонаследником Петром и принчевима Томиславом и Андрејом. Вила је окружена са шумом која још значајније истиче њену једноставну лепоту.

Овај објект је данас у надлежности Владе Републике Србије.

Виноградарева кућа

Имајући у виду дугогодишњу традицију Тополе, као виноградарског краја, изграђена је кућа за виноградаре у традиционалном шумадијском стилу. Налази се на северној падини Опленца и садржи подруме који су укопани у благи нагиб земљишта, а има и простран трем.

Подигнута је 1911. године и у њој је извесно време живео управник краљевских винограда. Данас су њене просторије галеријски простор међу чијим поставкама је и легат познатог српског сликара Николе Граовца.

Карађорђев град

Вођа Првог српског устанка, Карађорђе Петровић, саградио је, у периоду од 1811. до 1813. године, сада већ веома познати комплекс Карађорђев град. Он је први владар обновљене Србије у покретач економског и културног развоја Тополе.

До данас је очуван рестаурирани конак са кулом, црква са звоником и школа.

Конак је, данас, место сталне изложбе вождових пред-

мета, међу којима је његов чувени топ, познат под именом „Абердар”.

Црква Рођења Пресвете Богородице, у народу позната под називом Карађорђева црква, је једнобродна грађевина са основом у облику уписаног крста. Њен двосливни кров је покривен ћерамидом, а сама црква је грађена од ломљеног камена. Уз западни портал подигнута је спратна кула звонара, такође од камена, која је истовремено служила и као одбрамбена кула. Полукружна и витка, купола цркве прекривена је шиндром – плочама од храстовог дрвета. Купола је споља ортогонална, а изнутра полукружна. Црква делује прилично рустично, али карактеристична је по својим изузетно складним пропорцијама. Споља је окречена белом бојом, док је унутрашњост цркве, богато осликана и са иконостасом у дуборезу одаје утисак склада и префињености.

Црква је, свакако, значајан споменик, у коме се и данас обављају редовна богослужења, и сведочи о бурним догађањима у прошлости.

Краљев подрум

Краљев подрум је подигнут 1931. године. Садржи опрему и уређаје за прераду вина, који су данас музејска поставка, отворена за туристе. Посебна музејска атракција јесте најстарије бачве из овог подрума, лични поклони краљу Петру из 1909. године и бачве из 1922. године, венчани поклони краљу Александру I.

У музејској поставци се налази и највећа и најстарија српска винотека са једном количином сачуваних архивских вина, у оригиналном паковању у три величине (са удубљеним дном и краљевским грбом) од 1931. до 1957. године.

Посебан значај за туристичку понуду општине Топола имају и три манастира изграђена на њеној територији, а који датирају са краја 14. и почетка 15. века.

Манастир Никоље

Манастир се налази на источним падинама планине Рудник у кланцу Никољског потока у селу Шаторњи. Подигнут је 1425. године од стране Николе Дорјановића, угледног властелина деспота Стефана Лазаревића. Његово име је уклесано на надвратнику од мермера изнад западних врата.

У турско време више пута је паљен и рушен. По бројним записима урезаним на северној фасади види се да је током 15. и почетком 16. века у њему био развијен богат монашки живот. У 17. веку доживљава своју велику обнову.

Манастир има истакнуту политичку и културну улогу рудничког краја, па је зато био и стална мета напада Турака. Сам Јоаким Вујић је писао да је манастир више пута био паљен и разаран, али да Турци нису успели да отерају монахе нити да га скроз поруше.

У време Првог српског устанка манастир бива изложен обимним грађевинским радовима, када је црква прекривена дрвеном шиндром, а на југозападној страни изграђен конак.

Највећи архитектонски захват изведен је 1817. године, када је на западној страни цркве саграђена монументална, двоспратна, кула звонара која доминира манастирским комплексом. Унутрашњост цркве обновљена је 1850. године за време владавине кнеза Александра Карађорђевића, како стоји на натпису изнад западних врата у унутрашњости храма. Касније, у 19. веку, манастир је опустео.

Последњу обнову доживљава 1988. године, а манастирски живот се враћа две године потом.

Манастир Вољавча

Комплекс манастира садржи цркву, посвећену арханђелу Михајлу, конак Правитељствујушћег совјета, јужни конак са подрумима, и више мањих пропратних објеката.

Саграђен је почетком 15. века од стране Михајла Кончиновића, који је био годподар ових крајева. Више пута је паљен, од стране Турака, да би средином 18. века Вољавча поново била порушена и опљачкана, а старешина Теодор убијен, па је манастир опустео на краћи период. Већ 1796. старешина оближњег манастира Благовештење, Георгије, започиње обнову када манастир и добија свој коначан изглед. На источном делу, који се налази до цркве, постоји конак у коме је 1805. године заседао Правитељствујући совјет.

Овај конак представља један од најстаријих конака у Србији. Конак припада типу моравске народне архитектуре и поред несумњивих историјских, има и уметничке и архитектонске вредности.

Манастир Благовештење

Манастир је подигнут крајем 14. века у доба кнеза Лазара. По паду српске државе бива доста разорен и запустео, па је почетком 16. века значајно обновљен. Током 18. века у својим конацима поседовао је једну од најстаријих школа. За време Другог светског рата манастир је поново доста разорен али је после рата, на иницијативу игуманије Михаиле, обновљен, а западни, северни и источни конаци из темеља саграђени.

Године 1981. откривени су велики фрагменти до тада непознатих фресака из 14. века. Иконостас је настао крајем 19. века од икона из различитих епоха. Дуборезни крст датира из последње деценије 16. века, олтарске двери из прве половине 17. века, а престоње иконе Богородице Одигитрије, Христа Панакратора и Сабора арханђела из четврте деценије 19. века.

Заступљени видови туризма

Ловни туризам

Општина Топола поседује адекватне услови за развој ловног туризма који су у одређеној мери и искоришћени. Актуелно је ловачко удружење „Карађорђе” које кооперира са туристичком организацијом у формирању аранжмана који подразумевају све потребне услуге за бављење туриста ловним туризмом. Министарство за заштиту природних богатстава и животне средине утврђује календар лова. Под надлежношћу удружења налази се ловиште Каменица.

Угоститељство

Угоститељство представља један од битних сегмената туристичке понуде општине Топола. Понуда се базира, највећим делом, у виду хотела на Опленцу и неколико угоститељских објеката и ресторана. Како Опленац посећује велики број туриста, тако је актуелна све већа и богатија понуда у смислу већих капацитета.

Поред ловног и угоститељског туризма, на територији општине, у зачетку је и сеоски туризам. За сада, постоје два приватна власника туристичких објеката за ову намену. За обављање своје делатности поседују ЕЦЕАТ међународни сертификат.

Туристичке манифестације

Опленачка берба и Сабор народног стваралаштва Србије

У другој недељи октобра, почев од 1963. године, у Тополи се сваке године одржава привредно – туристичка манифестација Опленачка берба. У исто време одржава се и Сабор народног стваралаштва Србије, а као и Опленачка берба, одржава се у част вина и грожђа. Ове манифестације Шумадинци популарно називају „Вашар у Тополи”.

Вашар траје три дана, за време којих се окупи значајан број људи. Тада се слави берба грожђа, дегустирају вина и весели уз музику.

Манифестација је употпуњена и културним дешавањима: организују се изложбе, концерти, представљају се и продају производи домаће радиности и старих заната, разни севенири.

Сабор народног стваралаштва Србије, две деценије окупља ствараоце народне уметности из свих српских крајева и најбоље фолклорне и певачке групе које су се већ прославили на смотри народног стваралаштва

Извођачи имају задатак да у што изворнијем облику прикажу народно стваралаштво свога краја. Они носе народну ношњу и представљају своје песме и игре, свирајући на народним инструментима. Посебна атракција је саборска поворка улицама Тополе. У њој су сви ушесници, који у шетњи посетиоцима деле воће, а предводе је двојица коњаника носећи у рукама заставе Сабора.

Липовачка колонија

У дворишту сеоске школе у липовцу чува се стари храст, један од најстаријих храстова Шумадије. Стар је 300 година и обима је 5,5 м. Храст има и историјски значај, јер се помиње у Првом српском устанку.

Храст је много пута био инспирација сликарима, учесницима Липовачке колоније. Ова манифестација је почела са радом 1973. године на иницијативу љубитеља уметности, радника у установама културе тополске општине и сељака из Липовца. Организује се сваког августа и угошћује најеминентније сликаре са ових подручја.

Задужбине чува, у својој збирци, око 250 дела учесника Липовачке колоније. Сликарска колонија се, најпре одржавала под покровитељством Историјског музеја, а затим под покровитељством Задужбине, док је у последњих десет година рад Липовачке колоније под покровитељством локалне самоуправе.

Смештајни капацитети

Када се говори о смештајним капацитетима општине, на првом месту се издваја хотел Опленец (некада Задужбински дом) који је отпочео са радом 1934. године и чија архитектура има налик византијских дворана.

Данас хотел поседује 100 лежаја у двокреветним и трокреветним собама. Такође поседује и семинар салу, летњу башту и продавницу сувенира.

Национални ресторан у непосредној близини хотела, гостима нуди богат избор јела из националне кухиње у пријатном амбијенту какав имају српске куће моравског типа.

Број посетилаца у периоду јануар–децембар 2007.

Задужбина Краља Петра I	
Укупан број посетилаца	89.063
Слободан улаз	2.895
Хотел Оплепац	
Број особа домаћи гости	3.128
Број ноћења домаћи гости	7.380
Број особа страни гости	996
Број ноћења страни гости	1.295
Приватан смештај	
Број особа	231
Број ноћења	233
Број особа непријављени гости / +/-25%/	250
Број особа непријављени гости / +/-25%/	750
Укупан број посетилаца:	96.563

Извор: Локална самоуправа

Током 2007. године, Тополу је посетило укупно 96.563 туриста што је 11% више него 2006. године, а при томе је највећи број туриста у општини боравио од једног до два дана. У 2007. години забележен је раст долазака, а истовремено и пад остварених преноћишта у хотелу „Оплепац“ у односу на 2006. годину. Број долазака је у порасту за 36,9%, а број остварених преноћишта у минималном паду од 0,4%. Са друге стране, 2007. година бележи знатан пораст долазака и преноћишта иностраних туриста и то за 50% више него ли претходне, 2006. године. Гледајући укупан број преноћишта, приватни смештај учествује са 11%.

Гледано по месецима, највећи број туриста је забележен у мају – 61,2% од укупног броја посетилаца. Месец са најмањим бројем посетилаца је фебруар са свега 1,1 % укупног броја туриста.

Треба узети у обзир и чињеницу да Тополу посећује и један број непријављених туриста, који изнајмљују приватне смештаје који нису евидентирани као категорисани објекти за издавање.

Наведени подаци не укључују број посетилаца туристичко – привредне манифестације „44. Опленачка бербa“ и 35. Сабор народног стваралаштва Србије, којих је укупно, са учесницима и излагачима, 150.000. Ову манифестацију је 2008. године посетио и значајан број страних туриста.

У наредној табели дат је преглед броја посета Задужбинском комплексу током десетогодишњег периода.

Година	Укупан број посетилаца са плаћеним улазницама
1997	93.709
1998	95.508
1999	37.123
2000	104.854
2001	118.784
2002	102.055
2003	97.246
2004	93.988

2005	79.020
2006	75.491

Извор: Локална самоуправа

Наведени подаци истичу да је највећи број посета Задужбинском комплексу остварен током 2001. године – 118.784, али и то да је од тада у непрекидном опадању. Тако је 2006. године Задужбински комплекс остварио 75.491 посету, што је 36,4% мање у односу на, већ истакнуту 2001. годину.

Од услужних, угоститељских објеката треба издвајати ресторан „Језеро” који послује на две локације: у градском насељу, где се налази објекат капацитета 150 места, и на излазу из градског насеља, на путу према општинама Аранђеловац и Младеновац, где је смештен други објекат капацитета 500 места. Од осталих угоститељских објеката треба поменути етно ресторан „Вожд” капацитета 92 места, са додатних 30 места у летњој башти и ресторане „Старо вино“ и „Стара варош“.

Култура

На територији општине Топола културном делатношћу се баве следеће институције: Задужбина краља Петра I, Библиотека „Радоје Домановић“ и Културни центар.

Задужбина краља Петра I

По доласку на престо Србије, 1903. године, Петар I Карађорђевић је преузео на себе разрешење једног традиционалног породичног питања. За Тополу и Опленец везивале су га успомене из детињства и родитељско огњиште. Пошто је деценије провео у изгнанству, а узевши у обзир и чињеницу да су му родитељи сахрањени у изгнанству, добио је идеју о подизању Задужбине – Маузолеја породице Карађорђевић на врху брда Опленец.

Камен темељац гробне цркве, поставио је 1904. године, од када краљ Петар започиње уобличавање Задужбине као институције, коју је у званичној форми институционализовао 1914. године, пишући своју последњу вољу у Крагујевцу 18. новембра 1914. године, полазећи у рат против Аустријанаца.

До почетка Другог светског рата, Задужбина је постојала као засебна институција, која се сама финансира. Простирала се на 142 ха са двадесетак објеката на том простору и потпуно формираном економијом која је остваривала приходе за постојање и финансирање објеката подигнутих у непрофитабилне сврхе.

Касније је њена имовина конфискована, па се после Другог светског рата, њен рад угасио, а имовина распарчана и препуштена пропадању.

Након више деценија, обнављање Задужбине краља Петра I на Опленцу, започето је 1993. године, када је у складу са свим важећим законима и актима државе, обновљен њен рад.

Основна делатност Задужбине је њена музеолошка делатност и презентација споменичког наслеђа. Законом из 1979. године, Црква на Опленцу проглашена је спомеником културе од изузетног значаја и на тај начин стављена под посебан третман заштите.

Задужбина поседује преко 1000 м² изложбеног простора где се презентује два века националне историје кроз педагошки рад, посетиоцима Задужбине. У музеолошкој служби запослено је 7 стално запослених музејских радника, док се у периоду активне туристичке сезоне (април - октобар), на одређено време ангажује још 4 сезонска радника.

Пошто музејска служба подразумева и продају улазница, сувенира и робе намењене туристима, на пословима продаје запослена су 3 стална радника, а у периоду туристичке сезоне, на одређено време ангажује се још 1 радник.

За послове одржавања музејских објеката, парка и шуме задужено је 7 сталних радника, док се у периоду сезоне њихов број повећава за још 5.

Стари краљев подрум, који се од 2002. године налази у оквирима Задужбине, запошљава 5 радника. Задужбина је 2004. године отпочела радове на ревитализацији задужбинске економије и обнови краљевих винограда.

Опште службе Задужбине запошљавају 6 радника, од којих су двојица у чуварској - служби обезбеђења.

Задужбином руководи управник, који је именован од стране Управног одбора, на период од 4 године.

Управни одбор чини 6 чланова и то:

- 2 представника Дома Карађорђевића,
- 1 представник Министарства културе Републике Србије;
- 1 представник Српске православне цркве;
- 1 представник Општине Топола;
- 1 представник запослених радника Задужбине.

Библиотека „Радоје Домановић“

Библиотека „Радоје Домановић“ је основана 1995. године као самостална установа. До тог периода била је у саставу Центра за културу, а потом се премешта у оквир Задужбине.

У општини Топола, прво читалиште је отворено 1909. године. Библиотека је током два светска рата више пута рушена, а затим обнављана. Књижни фонд библиотеке се стално увећавао, рако да библиотека данас поседује око 40.000 књига смештених у фонд за одрасле, дечји фонд, завичајну збирку и легат Душана Баранина. Њене основне делатности су библиотекарска, културно-уметничка, издавачка, укључујући и јавно приказивање филмова и осталу културно-уметничку делатност.

Библиотека је пресељена у нови простор, у зграду Старе варошке школе, која је адаптирана за њене потребе. Како је простор доста већи, створила се могућност реализације разноврсних програма. Библиотека располаже пространим читаоницом, а новина је Интернет клуб за кориснике. У 2008. години прикључује се систему узајамне каталогизације ЦОБИСС2/Каталогизација. Бројне новине у раду допринеле су да библиотека коначно постаје информациони центар општине.

Културни центар

Као што је већ поменуто, Културни центар општине Топола се налази у фази оснивања. Одлуком, донесеном на редовном заседању скупштине општине Топола (број 020-295/2008-05) од дана 7. новембра 2008. године, основана је Установа културе – Културни центар Топола, са седиштем у улици Булевар Војда карађорђе б.б. у Тополи.

У току је упис установе у регистар, а почетак њеног рада се очекује током 2009. године, пошто буде уписана у регистар.

Споменици културе

По питању културно - историјског наслеђа, општина Топола се може сврстати међу најбогатије општине у Србији. Оваква тврдња стоји захваљујући улози Тополе коју је имала у току Првог српског устанка и касније за време владавине династије Карађорђевић.

Од историјског наслеђа посебно се издваја управо комплекс Задужбине Краља Петра I Карађорђевића, који у свом саставу обухвата како историјске знаменитости из времена Карађорђа (Карађорђево град, карађорђево касарну и цркву Свете Богородице), тако и заоставштину Краља Петра I и Краља Александра I Карађорђевића на Опленцу (цркву Светог Ђорђа са пратећим објектима).

У даљем тексту је дат кратак текст тзв Карађорђевој касарни једином од свих наведених споменика културе који није представљен у претходном делу овог документа.

Карађорђева касарна

Касарна је спратна грађевина, зидана каменом и покривена ћерамидом. Дуж целе источне стране постављен је спратни трем на седам дрвених стубова. Горњи трем, као прави оријентални доклат, омогућује изванредан поглед на Карађорђево град и Опленцац. У приземљу је била коњушница а на спрату изнад ње просторија – сала за кавалиристе.

У мањим одајама у северозападном крилу касарне су били амурлук (просторија за смештај коњске опреме), соба за коњушаре, остава, кухиња и соба за старешине.

Од тополске буне 1877. године, када је била изложена лицитационој продаји, Карађорђева касарна је променила више власника и имала више упоредних намена. Сада је стављена под заштиту и служи за културно-уметничку делатност омладине и аматера у Тополи и културне програме (књижевне вечери, поетске рецитале, гусларске приредбе).

На крају овог дела документа, који се односи на културу општине Топола, треба рећи да у општини функционише једно Културно уметничко друштво под називом „Опленац“ и Црквени хор „Опленац“. Оба друштва су волонтерског карактера, веома успешна у свом раду и позната и ван граница Србије. Окупљају велики број младих са читаве територије општине Топола. Својим активностима и програмима, друштва се укључују у све значајније културне и туристичке манифестације. Оба друштва имају просторије стављене на коришћење од стране Општине.

Културне манифестације

Преглед културних манифестација

Назив манифестације	Место одржавања	Кратак опис
Липовачка колонија	Липовац	Сликарска колонија која се одржава сваке године у трећој недељи августа, у школи у Липовцу и траје седам дана
Сабор народног стваралаштва	Топола	Одржава се сваког октобра у оквиру Опленачке бербе и траје три дана

Извор: Локална самоуправа

Липовачка колонија

У селу Липовац, које се налази између Аранђеловца и Тополе, од 1973. године организују се сусрети сликара. Дугогодишња организација ове колоније наставља са традицијом успеха јер у континуитету даје значајне резултате који евидентно утичу и битан су елеменат културе и културног развоја општине Топола. Липовачка колонија у Липовцу, са својом дугогодишњом традицијом, носи и драгоцен фонд уметничких радова, значајне уметничке вредности. Наиме, фонд колоније обухвата преко двеста дела угледних уметника, пре свега сликара, осликаних у различитим сликарским техникама. Поред слика рађених на уљаном платну, присутни су и радови у пастелу, акварелу и комбинованим техникама. Посебну целину чине цртежи и графике познатих уметника.

Сабор народног стваралаштва

Сабор народног стваралаштва, већ две деценије, окупља ствараоце народне уметности из свих крајева Србије. На Сабору наступају најбоље фолклорне и певачке групе, које су већ признате на смотрама народног стваралаштва, које се одржавају широм Србије током целе године. Извођачи наступају у народним ношњама, презентујући песме и игре из својих крајева и свирајући на народним инструментима. Сабор народног стваралаштва се одржава уз помоћ општине Топола, Савеза аматера Србије и Туристичке организација из Тополе.

Спорт

Спортски клубови и савези

Спорт на територији општине Топола се може третирати са респектом, с обзиром на чињеницу да на територији општине егзистира укупно 32 спортска клуба у мушкој и женској категорији. Они су регистровани као удружења грађана, и као такви и функционишу.

Преглед активних спортских организација

Назив клуба	Спорт	Мушки/женски	Место
“Карађорђе”	Фудбал	Мушки/женски	Топола
“Шумадинац”	Фудбал	Мушки	Наталинци
“Винча”	Фудбал	Мушки	Винча
“Б.С.К.”	Фудбал	Мушки	Белосавци
“Јунковац”	Фудбал	Мушки	Јунковац
“Борац”	Фудбал	Мушки	Колока
“Будућност”	Фудбал	Мушки	Блазнава
“Шаторња”	Фудбал	Мушки	Шаторња
“Р.Домановић”	Фудбал	Мушки	Овсиште
“Јасеница”	Фудбал	Мушки	Божурња
“Бокања”	Фудбал	Мушки	Горович
“Младост”	Фудбал	Мушки	Јеленац
“Слога”	Фудбал	Мушки	Загорица
“Маскар”	Фудбал	Мушки	Маскар
“Жабаре”	Фудбал	Мушки	Жабаре
“Пласковац”	Фудбал	Мушки	Пласковац
“Шумадинац”	Фудбал	Мушки	Шуме
“Хајдук”	Фудбал	Мушки	Горња Трнава
“Омладинац”	Фудбал	Мушки	Доња Трнава
“Карађорђе”	Одбојка	Мушки	Топола
“Карађорђе”	Одбојка	Женски	Топола
“Карађорђе”	Рукомет	Мушки	Топола
“Карађорђе”	Шах	Мушки	Топола
“Клен”	Риболов	Мушки	Топола
“Ливар”	Риболов	Мушки	Топола
“Карађорђе”	Карате	Мушки/женски	Топола
“Вожд”	Карате	Мешовити	Топола
“Ливница”	Стрељаштво	Мушки/женски	Топола
“Винча-02”	Стрељаштво	Мушки/женски	Винча
“Овсиште”	Стрељаштво	Мушки/женски	Овсиште
“Клока”	Стрељаштво	Мушки/женски	Клока
“Опленац”	Мали фудбал	Мушки	Топола

Извор: Локална самоуправа

Од укупног броја активних спортских клубова, на територији општине Топола, постоји 19 фудбалских клубова, 2 одбојкашка, 1 рукометни, 1 шах клуб, 2 карате клуба, 2 риболовачка (они су регистровани као организације спортских риболоваца), 4 стрељачка (дефинисани као стрељачке дружине) и 1 клуб малог фудбала.

Када говоримо о значајнијим успесима поменутих спортских организација, највише се истиче одбојкашки клуб “Карађорђе”, из Тополе. Наиме, он се једини такмичи у другој одбојкашкој лиги за разлику од осталих спортских клубова, који узимају учешће у нижим категоријама такмичења. Другачија слика је са истим клубовима у категоријама млађег узраста, које показују запажене успехе на такмичењима на којима учествују у оквиру региона.

Спортско – рекреативни објекти

Постојеће стање спортске инфраструктуре на територији општине Топола није задовољавајуће.

Када се говори о спортским клубовима и њиховој инфраструктури, у сеоским подручјима, одликује их незавидна ситуација. Наиме, они поседују спортске терене, али су у веома лошем стању, углавном, без пратећих просторија и неограђени.

Спортови који захтевају спортске сале, као што су одбојка, рукомет, мали фудбал не наилазе на задовољавајуће услове. Не постоји сала која би одговорила овим потребама, већ клубови, који се баве овом врстом спортова, своје активности и тренинге обављају у салама за физичку активност основне и средње школе.

Једина спортска организација која се може похвалити својим просторијама и адекватнијим условима за тренирање јесте фудбалски клуб “Карађорђе” из Тополе. На локацији њених спортских објеката планирана је изградња спортског комплекса са свим пратећим комерцијалним садржајима. Изградња је предвиђена урбанистичким планом општине. Међутим, због актуалних проблема правно – имовинске природе, постоји застој у конкретизацији овог пројекта.

На правцу из Београда, на улазу у Тополу, постоје још два фудбалска терена у приватном власништву прослављеног фудбалера Игора Дуљаја, који је и сам пореклом из Тополе и који се појављује и као реализатор спортског центра, пројекта који је већ започет. Таква врста инвестиције утиче на унапређење спортских садржаја у општини, и спорта уопште.

Здравствена и социјална заштита

Здравствена заштита

Носилац здравствене заштите на територији општине Топола јесте Дом здравља „Свети Ђорђе”. Ова институција пружа становницима општине све облике превентивне и куративне здравствене заштите. Ради омогућавања превентивних прегледа Дом здравља пружа и услуге здравствена заштита на терену и то у месним заједницама које немају своје амбуланте. У оквру Дома здравља ради И стоматолошка служба са шест лекара стоматолога.

Преглед броја запослених у здравственим установама

Здравствена установа	Кадровска структура															
	Доктор медицине			Фармацеут	Здравствени сарадници	Медицинске сестре-техничари		Стоматологија					Административно-технички радници			
	Општа медицина	Специјалиста	На специјализацији					ВШС	ССС	Доктор стоматологије	Специјалиста	На специјализацији	ВШС	ССС	ВСС	ВШС
Дом здравља	10	14	3	/	/	4	50	2	4	/	/	7	1	3	10	17

Извор: Локална самоуправа

У Дому здравља „Свети Ђорђе” запослено је укупно 125 радника од којих су 33 лекара. Број становника општине Топола на једног лекара износи 733 (на основу процене броја становника општине у 2006. години).

У оквиру Дома здравља организовано је и седам амбуланти ван градског насеља општине. Кадровска структура ових амбуланти приложена је у следећој табели.

Амбуланта (место)	Кадровска структура				
	специјалисти	лекари	на специјализација	здравствени радници са св	здравствени радници са св
Наталинци		1			1
Горња		1			1
Белосавци		1			1
Доња	1				1
Јарменовци					1
Липовац					
Клока					1

Извор: Локална самоуправа

Техничка опремљеност Дома здравља општине Топола је задовољавајућег нивоа. Неопходно је одговарајућа додатна опрема и то пре свега: нов рентген апарат, спирометар, колпоскоп, као и обнова дела возног парка.

Преглед броја корисника који здравствену заштиту остварују преко Дома здравља: 2008. година

Област здравствене заштите	Број корисника
Здравствена заштита предшколске деце	1.319
Здравствена заштита школске деце и студената	4.919
Здравствена заштита жена	6.890
Здравствена заштита радника	3.280
Здравствена заштита одраслог становништва са теренима	18.918

Извор: Локална самоуправа

Структура корисника здравствене заштите указује да највећи број корисника здравствене заштите представљају пацијенти из насеља тополске општине који немају своје амбулантае.

Социјална заштита

Носилац социјалне заштите на подручју општине Топола је Центар за социјални рад „Сава Илић” Аранђеловац Одељење у Тополи. Преко Центра за социјални рад становништво може остварити: право на метријано обезбеђење, додатак за помоћ и негу других лица,

помоћ за оспособљавање за рад, смештај у установу социјалне заштите или другу породицу и услуге социјалног рада (које Центар пружа у вршењу поверених послова приликом одлучивања о наведеним правима грађана).

На основу одлуке Општине Топола о проширеним правима из социјалне заштите, грађани, који се нађу у стању социјалне потребе, могу остварити и

- право на једнократну новчану помоћ,
- право на помоћ у кући
- право на смештај у прихваталиште и
- право на надокнаду трошкова сахране.

Преглед укупног броја корисника основних мера и облика породично-правне и социјалне заштите

Облик Заштите	Број корисника									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Усвојење	0	0	0	0	1	-	0	0	0	0
Старатељство (укупно)	21	23	26	28	26	27	28	35	34	34
Смештај у установу	68	60	59	70	70	61	69	62	60	65
Смештај у другу Породицу	15	12	10	10	13	12	6	10	18	15
Додатак за помоћ и негу	79	66	91	104	121	120	126	135	132	211
Материјално обезбеђење	260	268	390	313	288	313	360	368	379	399
Исхрана у клубу	-	750	750	600	450	350	350	350	350	350
Помоћ у натури	-	1046	1701	456	246	69	53	18	34	18
Једнократна новчана помоћ	-	103	155	218	436	252	108	151	223	247

Извор: Локална самоуправа

Приложени подаци указују да се број корисника социјалне заштите на територији општине повећава, тако да је 2008. године износио 1294 корисника. Основне делатности Центра за социјални рад су социјална заштита и породично-правна заштита.

У оквиру пројекта Репарације социјалне заштите идентификовани су приоритетни проблеми у општини – подршка здравом, безбедном развоју и образовање деце и младих, јачању капацитета породице и подршка социјално искључених, старима одраслим инвалидним особама.

И поред тога што је у многим сегментима социјалног рада остварен напредак, остају бројни проблеми са којима се треба суочити и које треба превазићи.

Корисници услуга социјалне заштите

Годи на	Малолетна лица							Пунолетна лица						
	Ук уп но	Уг ро же ни по ро ди ч н ом си ту ац и ј ом	Са по ре ме ћа ји ма у по на ша њу	Ме нт ал но за ос та ли	О ме те ни у ф из и ч ко м ра з во ју	Са ко мб ин ов . С ме тњ ам а	Ост али кор ис ни ци	Уку пн о	Ли ца са по ре ме ћа ји ма у по на ша њу	Ф из и ч ки и пс и ч ки ом ет ен а ли ца	Ма те ри ја лн о не об ез бе ђе на ли ца	Не зб ри ну та ли ца	Ост аре ла ли ца	Оста ли корис ници
2005	363	286	35	15	4	5	18	823	14	128	134	0	281	261
2006	360	280	50	11	4	7	8	754	12	115	149	0	265	213
2007	398	286	64	23	8	6	11	779	17	127	161	0	268	206
2008	428	313	71	13	11	9	11	866	10	156	166	1	279	254

Извор: Републички завод за статистику

Треба посебно напоменути да је међу малолетним лицима доминантан облик пружања социјалне заштите - помоћ угроженима породичном ситуацијом.

Из наведених података може се уочити да је тренд повећања броја корисника у свим категоријама који се усложњавају са актуелном друштвеном кризом. У оквиру социјалне заштите проблематика је све тежа и сложенија.

Евидентна је обавеза друштва за мобилисање свих расположивих ресурса у локалној заједници са циљем пружања квалитетних услуга из области социјалне заштите.

На подручју општине је изузетно јак невладин сектор у области социјалне заштите који пружа значајну подршку у овој области.

Црвени крст

На територији општине Топола услуге социјалне заштите пружа и Црвени крст кроз разлићите акције које спроводи почев од програма народне кухиње у зимским месецима, програма „Брига о старима“, програма једнократних помоћи, поклона за новорођенчад, добровољног прикупљања крви, па до учествовања на различитим манифестацијама хуманитарног карактера. Црвени крст као и Центар за социјални рад кроз различите програма и пројекте које спроводи на територији општине брину, пре свега о социјано угроженим грађанима и другима којима је помоћ неопходна.

На простору општине такође су присутне и следеће организације:

- Волонтерски центар у оквиру кога делује „Клуб за старе“ и „Клуб хранитеља“
- Удружење „Загрљај“ за помоћ лицима са посебним потребама
- Удружење ратних војних инвалида
- Савез пензионера
- Удружење Рома „Ромски Ђурђевак“

Образовање

Предшколско образовање

Преглед установа за предшколско образовање

Назив институције	Локација	Број васпитача	Број деце корисника		
			до 5 часова	9-11 часова	преко 11 часова
Дечји вртић „Софија Ристић”	Топола	28	229	199	

Извор: Локална самоуправа

У општини Топола функционише један дечји вртић – Дечији вртић „Софија Ристић” са полудневним боравцима у 14 села, који окупља 428 деце, са којима ради 28 васпитача. Установа је опремљена нормативном опремом за предшколску децу са потпуном искоришћеношћу капацитета.

ПОЛУДНЕВНИ БОРАВАК – ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРА				
Узраст од 5 до 6,5 г.	Број група	Број деце	Време рада објекта	Број васпитача
Топола	2	36	5 сати	2
Наталинци	1	18	5 сати	1
Винча	1	16	5 сати	1
Загорица	1	6	5 сати	1
Јунковац	1	8	5 сати	1
Блазнава	1	10	5 сати	1
Липовац	1	8	5 сати	1
Доња Шаторња	1	20	5 сати	1
Белосавци	1	13	5 сати	1
Горња Трнава	1	18	5 сати	1
Доња Трнава	1	13	5 сати	1
Овсиште	1	8	5 сати	1
Жабаре	1	7	5 сати	1
Клока	1	12	5 сати	1
Крћевац	1	6	5 сати	1
УКУПНО:	16	199		16

У наставку је дата старосна и полна структура деце у овој установи током школске године 2008/09.

Социо-економска анализа општине Топола

Старосна и полна структура деце у школској години 2008/09:

	1-3	3-4	4-5.5	5.5-6.5	полудневни
Број група	2	2	3	3	15
Девојчице	14	30	35	23	110
Дечаци	12	24	40	21	119
Укупно	26	54	75	44	229

Извор: Локална самоуправа

Основно образовање

Преглед основних школа

Основна школа „Карађорђе” Топола

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
„Карађорђе”	Топола	48	809	76	70	81	73	133	113	129	134
Издвојено одељење	Липовац	2	19	4	7	2	6				
Издвојено одељење	Жабаре	2	19	5	7	5	2				
Издвојено одељење	Божуња	1	3	1	1	-	1				
Укупно		53	850	86	85	88	82	133	113	129	134

Извор: Локална самоуправа

ОШ „Живко Томић” Доња Шаторња

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
„Живко Томић”	Доња Шаторња	22	204	8	8	6	16	48	35	45	38
Издвојено одељење	Јарменовци	3	34	3	10	11	10				
Издвојено одељење	Доња Трешњевица	1	9	4	1	1	3				
Издвојено одељење	Блазнава	2	19	7	2	4	6				
Издвојено одељење	Винча	4	46	7	14	8	17				
Издвојено одељење	Пласковац	2	21	4	2	10	5				
Укупно		34	333	33	37	40	57	48	35	45	38

Извор: Локална самоуправа

Основна школа „Милутин Јеленић” Горња Трнава

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
„Милутин Јеленић”	Горња Трнава	19	151	6	4	9	9	25	31	34	33
Издвојено одељење	Витлина	3	47	11	10	16	10				
Издвојено одељење	Овсиште	2	15	8	1	5	1				
Издвојено одељење	Светлић	2	23	9	5	7	2				

Социо-економска анализа општине Топола

Издвојено одељење	Доња Трнава	2	32	7	10	5	10				
Укупно		28	268	41	30	42	32	25	31	34	33

Извор: Локална самоуправа

Основна школа „Сестре Радовић” Белосавци

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
“Сестре Радовић”	Белосавци	17	137	9	10	7	12	25	23	31	20
Издвојено одељење	Крћевац	2	19	6	4	5	4				
Издвојено одељење	Маскар	2	17	5	5	4	3				
Издвојено одељење	Загорица	2	17	7	3	2	5				
Издвојено одељење	Јеленац	1	3	-	-	2	1				
Укупно		24	193	27	22	20	25	25	23	31	20

Извор: Локална самоуправа

Основна школа „Милан Благојевић” Наталинци

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
„Милан Благојевић”	Наталинци	17	140	5	3	7	10	20	30	39	26
Издвојено одељење	Клока	2	30	6	4	10	10				
Издвојено одељење	Јунковац	2	36	11	8	6	11				
Издвојено одељење	Шуме	2	24	4	6	7	7				
Издвојено одељење	Горович	1	6	3	2	-	1				
Укупно		24	236	29	23	30	39	20	30	39	26

Извор: Локална самоуправа

На територији општине Топола функционише пет основних школа и то по једна у градском насељу и насељима Доња Шаторња, Горња Трнава, Белосавци и Наталинци. Свака од ових школа има и истурене јединице у другим насељима општине, тако да основне школе има 21 насеље општине. Укупан број ђака у школама на територији општине Топола је 1.880, при чему највећи број ученика похађа основну школу „Карађорђе“ која је лоцирана у градском насељу.

Основни проблеми са којима се сусрећу основне школе на територији општине јесу недостатак наставних средстава, дотрајалост објеката и инвентара, попут школа у Белосавцима и Наталинцима код којих је неопходна реконструкција објеката у којима се изводи настава.

Поред тога, у појединим сеоским срединама, током неколико последњих година је приметно и умањење броја новоуписаних ђака.

Средње образовање

Преглед средњих школа

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по смеровима/разредима				
				смер	I	II	III	IV
Средња школа „Краљ Петар I“	Топола	56	689	Машинство и обрада метала	59	65	74	33
				Пољопривреда, производња и прерада хране	70	74	86	46
				Гимназија	60	63	32	27
УКУПНО		56	689		189	202	192	106

Извор: Локална самоуправа

На територији општине Топола функционише једна средња школа – Средња школа „Краљ Петар I“ са укупно 689 ученика и 56 наставника. У оквиру школе је могуће похађати смер гимназије, општег типа, и два стручна смера: машинство и обрада метала и пољопривреда, производња и прерада хране.

Проблеми са којима се срећу запослени и ђаци у средњој школи су недовољно опремљени кабинети, потреба за реконструкцијом просторија, као и потреба за изградњом ђачког дома, јер је велики број ученика на пољопривредном смеру из околине Тополе.

Информисање

Од електронских и штампаних медија на територији општине Топола, издваја се једна радио станица под називом „ОП ТОП“. Основана је 1994. године и има покривеност која обухвата читаву територију општине и шире. Радио станица је у приватном власништву.

Општина Топола се одликује, генерално, одличном покривеношћу свих медија са националним и регионалним карактером чији је рад одобрила Републичка дифузна агенција (РДА). Медији са одличном покривеношћу, а који потпадају у претходно поменућу групу, су:

- РТС
- Пинк
- Авала
- Кошава
- сви крагујевачки канали
- Палма плус
- Фох и др.